

Şiddete Karşı Entegre Strateji

Çocukların Şiddetten korunmasına yönelik
entegre ulusal stratejiler için Avrupa Konseyi
kılavuzları

Giriş

2005 yılında Varşova’da bir araya gelen Devlet ve Hükümet Başkanları Avrupa Konseyi’nden şu talepte bulunmuştur:

çocuk haklarını etkili biçimde geliştirme ve BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme’nin getirdiği yükümlülöklere eksiksiz olarak uyma;

- *çocuk haklarının Avrupa Konseyi’nin tüm politikalarına içselleştirilmesi ve Avrupa Konseyi’nin çocuklarla ilgili tüm etkinliklerinin eşgüdöme kavuşturulması ve*
- *çocuklara yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılması ve bu amaca yönelik olarak özellikle üç yıllık bir eylem planının uygulanması ve çocukların cinsel sömürüsüne karşı özel önlemler alınması.*

2006’da “Çocuklar için ve çocuklarla birlikte bir Avrupa inşa etme” programının başlatılması, bu görevlendirmeye verilen bir yanıtı ve bu yanıt Stockholm’de benimsenen 2009-2011 Stratejisinde daha ayrıntılı biçimde tanımlanmıştır. Programın başlıca hedefi, BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme ışığında, ayrıca BM Çocuk Hakları Komitesi ile BM Genel Sekreterliği’nin Çocuklara Yönelik Şiddet araştırması tarafından dile getirilen tavsiyeler doğrultusunda, çocuk haklarını geliştirmeye ve çocuklara karşı her tür şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik kapsamlı ulusal stratejiler ve programlar geliştirmelerinde karar mercilerine ve ilgili paydaşlara yardımcı olmaktır.

Avrupa Konseyi, tavsiyeleri Avrupa ölçeğinde şekillendirebilmek için, üye Devletlerdeki ulusal politikaların, yasal düzenlemelerin ve uygulamaların şiddet konusunu nasıl ele aldığını incelemeye başladı. Bunun için geliştirilen metodolojide, çocuklara yönelik şiddetin ölçeği ve niteliğiyle ilgili derinlikli bir analiz, bu olguya karşı mücadelede geliştirilen hukuksal ve kurumsal çerçeveler, politika belirlemede son eğilimler, ulusal ve yerel ölçekli önleyici stratejiler ve bunların yaşama geçirilmesi yer almaktadır. İlk ulusal politika değerlendirmeleri için gönüllü dört ülke çıkmıştır: İtalya, Norveç, Portekiz ve Romanya.

Pilot ölkelerin her birinde gerçekleştirilen kapsamlı ve sürekli görüşmeler sonucunda dört ulusal rapor ortaya çıkmıştır. Bu raporlarda şiddete karşı model olacak bir stratejiye ilişkin önerilerle birlikte içerilmesi gereken ulusal, bölgesel ve yerel ölçekli örnek uygulama önerileri yer almaktadır. Raporlarda ulaşılan sonuçlardan ve BM Çocuklara Karşı Şiddet Araştırmasında yer alan tavsiyelerden hareketle, ayrıca daha genel olarak Avrupa Konseyi’nin çocuk haklarına ilişkin çalışması dikkate alınarak, Çocukların Şiddetten Korunmasına Yönelik Ulusal Entegre Stratejiler için Avrupa Konseyi Politika Kılavuzları çocuklara yönelik her tür şiddet fiilini önlemek ve bu tür fiillere gereken tepkiyi göstermek üzere çok disiplinli ve sistematik bir ulusal çerçeve önermektedir. Kılavuzların ayrıca değişimin bir öznesi olarak çocuklar ve bir bütün olarak toplumda çocukluk gibi meselelerin kavranmasında çok ihtiyaç duyulan kültürel değişime katkıda bulunması beklenmektedir.

En başta ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerdeki karar vericilere yönelik olarak hazırlanmış olmakla birlikte kılavuzlar aynı zamanda çocuklarla birlikte ve çocuklar için çalışmalar yapan tüm profesyonellere, bu arada ailelere, sivil topluma, topluluklara, medyaya ve çocukların kendilerine de hitap etmektedir.

Kılavuzlar başında Ms Marta Santos Pais'in yer aldığı, dört pilot ülke temsilcilerinden, yerel ve uluslararası uzmanlardan, UNICEF, OHCHR, Avrupa Komisyonu, Çocuk ombudsmanlıkları ve HDK temsilcilerinden oluşan bir yayın kurulu tarafından hazırlanmıştır. Hazırlık sürecinde kılavuzlar çeşitli ortakların görüşüne sunulmuştur. Bu sunumlardan ilki İsveç'in Stockholm kentinde yapılan bir üst düzey toplantıda (8-10 Eylül 2008), diğeri de Strasbourg Avrupa Konseyi Çocuk Platformu sırasında (1-2 Haziran 2009) gerçekleşmiş, böylece ilgili Avrupa Konseyi yönlendirme komiteleri ve organları dahil geniş bir paydaş kesimin görüşleri alınmıştır.

Kasım 2009'da Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (47 üye ülkeyi temsil etmektedir) kılavuzlarla ilgili bir tavsiye kararı almıştır. Bu metnin ve bu metnin benimsenmesine yol veren sürecin gerek Avrupa'da gerekse Avrupa dışında ulusal stratejilerin geliştirilmesi için esin kaynağı olması Avrupa Konseyi'nin dileğidir.

Tavsiye CM/Rec (2009)10

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Yönetmeliğinin 15.b maddesi gereğince;

Devlet ve Hükümet Başkanları Üçüncü Zirve Toplantısı (Varşova, 16-17 Mayıs 2005) ve bu toplantıdaki çocuklara yönelik her tür şiddete son verilmesi taahhüdünü dikkate alarak;

Avrupa Konseyi'ne, çocuklara yönelik şiddete karşı mücadelede ulusal ve bölgesel girişimlerin başlatıcısı ve koordinatörü rolünü veren "Çocuklar için ve Çocuklarla birlikte bir Avrupa İnşası - 2009-2011 Stratejisini" ve BM Genel Sekreterliğinin Çocuklara Yönelik Şiddet araştırmasında yer alan tavsiyelerin takibini gözeterek;

Avrupa Konseyi tarafından 15 Haziran 2008'de Hırvatistan'ın Zagreb kentinde başlatılan, çocuklara fiziksel ceza uygulanmasına karşı mücadeleyi amaçlayan "Tokada karşı elini kaldır" Avrupa bilinç ve duyarlılık geliştirme kampanyasını hatırlatarak;

Çocukların esenliğinin ve yüksek yararının tüm üye devletlerce paylaşılan ve herhangi bir ayırım gözetmeksizin geliştirilmesi gereken temel değerler olduğunu bilerek;

Çocuklara yönelik şiddetin çocuk haklarını ihlal ettiğini, çocuğun gelişimini kösteklediğini ve diğer temel haklardan yararlanılmasını da olumsuz etkilediğini kabul ederek;

Çocuklara yönelik şiddetin her ülkede; cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya başka görüş, ulusal veya toplumsal köken, belirli bir ulusal azınlığa mensup olma, mal mülk, doğum, cinsel yönelim, sağlık durumu, engellilik veya başka herhangi bir durum gibi sınırlar tanımadan her yerde görülebildiğinden hareketle;

Çocukların kırılganlık ve savunmasızlıklarının, büyüme ve gelişme için yetişkinlere bağımlılıklarının, şiddetin önlenmesi ve çocukların korunması adına ailelerden, toplumdan ve devletten daha fazla yatırım gerektirdiğini dikkate alarak;

Çocuklar dahil olmak üzere üye devletlerin yetki alanındaki herkese işkenceye, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezaya karşı korunma, güvenlik ve adil yargılanma güvencesi veren Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (ETS No. 5) uyarınca;

Değiştirilmiş Avrupa Sosyal Şartını (ETS No. 163), özellikle çocukların ihmal, şiddet ve sömürüden korunmaları ile ilgili hükümlerini dikkate alarak;

Çocuk Haklarının Kullanılması Avrupa Sözleşmesi'ni (ETS No. 160), İnsan Kaçakçılığına Karşı Eylem Sözleşmesi'ni (CETS No. 197), Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Sözleşmesi'ni (CETS No. 201) ve Avrupa Konseyi'nin ilgili diğer hukuk belgelerini göz önünde bulundurarak;

Bakanlar Komitesi tarafından üye devletlere iletilen aşağıdaki tavsiyeler ışığında: çocukların zararlı içerik ve davranışlara karşı korunması ve yeni enformasyon ve iletişim ortamında aktif biçimde yer almalarına yönelik önlemlerle ilgili CM/ Rec (2009)5, yaptırım veya önlemlere

tabi çocuk suçlularla ilgili Avrupa Kuralları CM/Rec (2008)11, olumlu çocuk yetiştirmeye destek politikasıyla ilgili Rec (2006)19, yeni enformasyon ve iletişim ortamında çocukların güçlendirilmesiyle ilgili Rec (2006)12, engellilerin haklarının ve topluma tam katılımlarının sağlanması Avrupa Konseyi Eylem Planı: Avrupa'da engelli kişilerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi 2006-2015 ile ilgili Rec (2006)5, bakım kurumlarında kalan çocukların hakları ile ilgili Rec (2005)5, kadının şiddetten korunması ile ilgili Rec (2002)5 ve çocukların cinsel sömürüden korunmalarıyla ilgili Rec (2001)16;

Avrupa Konseyi Parlamento Asamblesi'nin aşağıda belirtilen tavsiyelerini dikkate alarak: "Engelli kişilerin haklarına erişmeleri ve topluma tam ve aktif biçimde katılmaları" ile ilgili Tavsiye 1854 (2009), "Yeni doğan çocukların Avrupa'da yasa dışı evlat edinilmek üzere kaçırılmaları" ile ilgili Tavsiye 1828 (2008), "Fuhuş-hangi konumu almalı?" ile ilgili Tavsiye 1815 (2007), "Çocuk mağdurlar: her tür şiddet, sömürü ve suiistimalin ortadan kaldırılması" ile ilgili Tavsiye 1778 (2007) ve Çocuklara yönelik fiziksel cezanın tüm Avrupa'da yasaklanması" ile ilgili Tavsiye 1666 (2004);

Ayrıca Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme'yi, özellikle de bu Sözleşme'nin Devletlere çocukları şiddetin her biçiminden, her zaman ve her ortamda koruma yükümlülüğü getiren 19. Maddesini hatırlarda bulundurarak;

Çocukların ve Ergenlerin Cinsel Sömürüsünün Önlenmesi ve Durdurulması Rio de Janeiro Bildirgesi ve Eylem Planı (2008) dahil olmak üzere bu alandaki ilgili diğer uluslararası belgeleri ve taahhütleri de dikkate alarak;

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırmasında yer alan tavsiyeleri, özellikle çocuklara yönelik şiddete tepki için çok yönlü ve sistematik bir çerçeve geliştirilmesi ve bunun ulusal bir strateji, politika veya planla ulusal planlama sürecine dahil edilmesi ve şiddetin önlenmesi ve şiddete karşı tepki için alınan önlemlerin uygulanmasını izlemek üzere tercihen bakanlık düzeyinde bir odak noktası belirlenmesi yönünde olanları kaydederek;

Temellerini Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme'de, Avrupa Konseyi standartlarında bulan ve çocuk katılımıyla geliştirilen, çocukların haklarını güvence altına alan ve çocukları şiddetin her türünden koruyan entegre ulusal stratejilere bağlı olarak,

Üye devletlere, hükümetlerin, uluslararası yükümlülüklerini yerine getirerek; kendi özel ulusal, bölgesel ve yerel yapılarıyla sorumluluklarını dikkate alarak şu tavsiyelerde bulunur:

- a. Bu tavsiyeye Ek 1 olarak verilen, çocukların şiddetten korunmalarına yönelik entegre ulusal stratejiler için Avrupa Konseyi politika kılavuzlarında yer alan eylemleri gerektiği gibi kendi yasal, politika ve uygulama ilkelerine dahil edip yaşama geçirmeleri;*
- b. Kılavuzların uygulanmasını, kamu yetkililerinin doğrudan sorumluluk veya yetki alanına girmeyen, ancak gene de bu mercilerin belirli bir gücü ve oynayacak rolü olduğu alanlarda yaygınlaştırmaları;*

- c. *Bilinç ve duyarlılık geliştirme kampanyalarıyla; sivil toplum, bağımsız çocuk hakları kurumları, medya, özel sektör, çocuklar ve ailelerle işbirliği yaparak bu tavsiyenin mümkün olan en geniş biçimde yaygınlaşmasının sağlanması;*
- d. *Çocuk hakları ve çocuklara yönelik şiddetin sona erdirilmesi odak noktaları aracılığıyla, ulusal stratejilerin geliştirilmesinde, uygulanmasında ve izlenmesinde Avrupa Konseyi ile işbirliği yapılması;*
- e. *Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Çocuklara Yönelik Şiddet Özel Temsilcisi ile işbirliği yapılması ve çalışmalarının desteklenmesi.*

Bakanlar Komitesi Tavsiyesi CM/Rec (2009)10'a Ekler

İçindekiler¹

Ek I – Çocukların şiddetten korunmasına yönelik entegre ulusal stratejiler için Avrupa Konseyi kılavuzları

1. Yönetici özeti

2. Amaçlar, kapsam, tanımlar ve ilkeler

2.1. Amaçlar

2.2. Kapsam ve tanımlar

2.3. İlkeler

3. Entegre ulusal, bölgesel ve yerel eylem

3.1. Çocuğun şiddetten korunmasına yönelik entegre ulusal stratejiler

3.2. Bölgesel ve yerel eylem

4. Çocuğun haklarına ilişkin bir saygı kültürü oluşturulması

4.1. Eğitim ve duyarlılık geliştirme

4.2. Profesyonel eğitim

4.3. Medya ve enformasyon toplumu

5. Çerçeveseler

5.1. Hukusal çerçeve

5.2. Politika çerçevesi

5.3. Kurumsal çerçeve

6. Çocuk dostu hizmetler ve mekanizmalar

6.1. Genel ilkeler

6.2. Çocuk bakım standartları

¹Bakanlar Komitesi ve Parlamento Asamblesi'nden bütün metinler Avrupa Konseyi'nden alınmıştır.

6.3. *Bağımsız izleme*

6.4. *Şiddetin bildirilmesi*

6.5. *Sevk mekanizmaları*

6.6. *Onarma, rehabilitasyon ve toplumla yeniden bütünleşme*

6.7. *Adalet sistemi*

7. Araştırma ve veriler

8. Uluslararası işbirliği

Ek II – Terimler sözlüğü

Ek III – Çocuğun haklarını güvence altına almaya ve çocukları şiddetten korumaya yönelik uluslararası metinler

Ek IV – Diğer girişimler ve yayınlar

Ek 1

Tavsiye CM/Rec (2009)10

Çocukların şiddetten korunmasına yönelik entegre ulusal stratejiler için Avrupa Konseyi kılavuzları

1. Yönetici özeti

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi ile BM Genel Sekreteri Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması tarafından yapılan tavsiyeler doğrultusunda hazırlanan bu kılavuzlar, çocuğun haklarını güvence altına almak ve çocuklara yönelik şiddeti ortadan kaldırmak üzere bütüncül bir ulusal çerçevenin geliştirilip uygulanmasını amaçlamaktadır.

Kılavuzlarda, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin (bundan böyle BMÇHS) 1 ve 19. Maddelerinde yer aldığı şekliyle “çocuk” ve “şiddet” tanımlarına atıfta bulunmaktadır.

Kılavuzlar sekiz genel ilkeyi (şiddete karşı korunma, yaşam hakkı, azami yaşam ve gelişim, ayırım gözetmeme, toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk katılımı, devletin yükümlülükleri, diğer aktörlerin yükümlülükleri ve katılımı, çocuğun yüksek yararı) ve dört pratik ilkeyi (şiddetin çok boyutlu mahiyeti, entegre yaklaşım, sektörler arası işbirliği, çok paydaşlı yaklaşım) temel almaktadır. Bunlar, metin boyunca, belirtilen şu bölümlere içselleştirilmiştir: entegre ulusal, bölgesel ve yerel girişim; eğitim ve bilinç-duyarlılık geliştirici önlemler; hukuksal, siyasal ve kurumsal çerçeveler ve araştırma ve veri toplama.

Kılavuzlar, çocuk haklarına ilişkin derinlemesine bir bilgi ve çocukların kırılganlık ve kapasitelerine ilişkin bir kavrayış temelinde çocuk haklarına saygı kültürünü yaygınlaştırmaya yöneliktir. Başlıca hedef grubu çocuklarla teması olan tüm profesyoneller oluşturmaktadır.

Kılavuzlarda yer alan belli başlı tavsiyeler, çocukların şiddetten korunmasında entegre bir ulusal strateji geliştirilmesi çağrısında bulunmaktadır. Strateji, çocuğun haklarının korunması ve geliştirilmesi için ulusal politikaya tam olarak içselleştirilmiş bir çok yönlü ve sistematik bir çerçeve olarak anlaşılmaktadır. Burada belirli bir zaman çerçevesi, gerçekçi hedefler, tek bir kurum eliyle eşgüdüm ve izleme (duruma göre ülkedeki düzenlemelere uygun olarak) ve mevcut bilimsel bilgiler ışığında yeterli insani ve finansal kaynaklarla sağlanacak destek söz konusudur.

Kılavuzlar, çocuk dostu hizmetler ve mekanizmalar oluşturulmasını özendirilmektedir. Bundan kastedilen, çocuğun haklarının güvence altına alınması ve çocuğun yüksek yararının gözetilmesidir. Dile getirilen önemli bir tavsiye, ilgili tüm profesyonellere çocuklara yönelik şiddet olaylarını bildirme yükümlülüğü getirmektedir.

Kılavuzlar, tüm Avrupa'da çocuklara yönelik şiddetin önlenmesinde uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesi tavsiyesinde bulunmaktadır.

2. Amaçlar, kapsam, tanımlar ve ilkeler

2.1. Amaçlar

Bu kılavuzlarda amaçlanan şunlardır:

- a. başta şiddet mağdurları olmak üzere çocukların haklarının korunması;
- b. çocuklara yönelik her tür şiddetin önlenmesi ve bu şiddete karşı mücadele;
- c. çocukların şiddetten korunmalarına yönelik entegre ulusal stratejilerin benimsenmesinin, uygulanmasının ve izlenmesinin sağlanması;
- d. çocuğun haklarını güvence altına almaya ve çocukları şiddetten korumaya yönelik uluslararası işbirliğinin pekiştirilmesi.

2.2. Kapsam ve tanımlar²

1. Mağdurlar, tanıklar ve şiddet içeren fiillerin failleri dahil olmak üzere 18 yaşından küçük herkes “çocuk” sayılır.
2. BMÇHS 19. Maddeye göre “şiddet”, bedensel veya zihinsel her tür saldırı, yaralama ve suiistimal, ihmal ve ihmalkâr davranış, kötü muamele ve cinsel suiistimal dahil her tür sömürü şeklinde tanımlanmaktadır.³ Bu tanım, çocuğun evinde veya başka yerde maruz kalacağı şiddeti kapsar. Ayrıca, şiddet yalnızca yetişkinlerle çocuklar arasında değil, çocukların kendi aralarında da ortaya çıkabilir.

2.3. İlkeler

Genel ilkeler

Şiddete karşı koruma

Tüm çocuklar, ana-babasının veya onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel veya zihnen saldırı, şiddet veya suiistimale, ihmale veya ihmalkâr davranışa, cinsel suiistimal dahil her tür kötü muameleye veya sömürüye karşı korunma hakkına sahiptir.⁴

Hayatta kalma ve gelişme hakkı

² Ayrıca bakınız, Ek 2 – Terimler sözlüğü.

³ Ayrıca bakınız, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin çocuk satışı, çocuk fuhuşu ve pornografisine ilişkin İsteğe Bağlı Protokolü ile çocukların silahlı çatışmalarda yer almalarına ilişkin İsteğe Bağlı Protokol

⁴ Madde 19, BMÇHS.

Her çocuğun temel yaşama, hayatta kalma ve mümkün olan en ileri derecelerde gelişme hakkı vardır.⁵

Ayrım gözetmeme

İrk, cinsiyet, renk, dil, din, siyasal veya başka görüş, ulusal veya etnik köken, belirli bir azınlık gruba mensup olma, mal mülk, doğum, sağlık durumu, özürllülük veya başka herhangi bir durum açısından hiçbir fark gözetilmeksizin tüm çocuklar her tür şiddetten korunmalı ve yaşamları ve gelişmeleri için kendilerine mümkün olan her tür yardım ve bakım sağlanmalıdır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği

Şiddetin toplumsal cinsiyetle ilgili yönleri şiddete yönelik entegre yaklaşımın bir parçası olarak ele alınmalı ve şiddet söz konusu olduğunda kız ve erkeklerin karşılaştığı farklı riskler ve bunun farklı sonuçları gözetilmelidir.

Çocuk katılımı

1. Çocukların kendilerini etkileyen meselelerde görüşlerini serbestçe ifade etme hakları vardır ve dile getirilen görüşlere çocuğun yaşına ve olgunluk durumuna göre gerekli ağırlık tanınmalıdır.⁶ Çocuk katılımı özellikle aşağıdakileri içerir:
 - a. çocukların görüşlerini dile getirmelerinin desteklenmesi ve çocuğu etkileyen her meselede onun görüşlerinin dikkate alınması;
 - b. yargısal, idari veya yargı dışı herhangi bir işlemde çocuğa kendini dinletme fırsatı tanınması.
2. Gelişim halindeki yeteneklerine ve bilgili onaylarına dayanarak çocuklar şiddetin önlenmesine yönelik politika ve programların planlanmasına, uygulanmasına ve değerlendirilmesine aktif katılabilecek biçimde güçlendirilmeli ve bu süreçlere dahil edilmelidir. Devlet ve ilgili diğer aktörler, çocuğun bakış açısının ele alınan sorunlara nitelikli çözümler getirebileceğini dikkate alarak çocukların görüşlerini dikkatle dinlemelidir.

Devletin yükümlülükleri

1. Çocuğun haklarını kollamak ve kendi egemenlik alanı içindeki tüm çocukları ne kadar hafif olursa olsun şiddetin her biçiminden her durumda ve ortamda korumak devletin başlıca sorumluluklarından biridir.⁷ Devletler, şiddete yol açan nedenleri ele almak ve

⁵ Op. cit., Madde 6.

⁶ Op. cit., Madde 12.

⁷ Ibid., Madde 19.

şiddet ortaya çıktığında karşı tepkide bulunmak üzere, çocuğun yüksek yararı doğrultusunda kanıtlara dayalı politikalar ve programlar geliştirmelidir.

2. Devlet, ailelerin çocuk gelişiminde, refahında ve her tür şiddetten korunma hakkı dahil çocuğun haklarının korunmasında oynadıkları merkezi rolü dikkate alarak, çocuk yetiştirme rollerinde aileyi aşağıdaki yollardan desteklemelidir:
 - a. erişilebilir, esnek ve kaliteli hizmetleri toplayan bir ağ oluşturmak;⁸
 - b. aile ve çalışma yaşamının olumlu biçimde uzlaştırılmasını sağlayacak düzenlemeler;
 - c. ebeveynlik becerilerini geliştirecek, sağlıklı ve olumlu bir aile ortamı sağlayacak programlar hazırlamak;⁹
 - d. çocuk hakları perspektifini bütçe hazırlıklarının tüm aşamalarına içselleştirmek.

Diğer aktörlerin yükümlülükleri ve katılımı

Çocukları şiddetten koruma sorumluluğu aynı zamanda çocuklarla birlikte ve çocuklar için çalışan tüm hizmetler, kurumlar ve profesyoneller, ana babalar, geniş aile, medya, özel sektör, dinsel cemaatler ve sivil toplum için de geçerlidir.

Çocuğun yüksek yararı

Onları şiddetin her biçiminden korumak dahil olmak üzere çocukları etkileyen tüm meselelerde çocuğun yüksek yararı birinci derecede gözetilmelidir.

İşlerlik ilkeleri

1. Çocuklara yönelik şiddet çok boyutlu bir olgudur. Bu yaklaşım, şiddetin ortaya çıkması, tekrarlanması veya kesilmesi için bir dizi etmenin bir araya gelmesi gerektiğini varsayar. Şiddet içeren olayın koşulları bütüncül biçimde ele alınmalı, tek bir neden-sonuç ilişkisi yerine bu koşulların karşılıklı bağımlılığından hareket edilmelidir.
2. Şiddetin önlenmesi, sektörler arası işbirliğini ve eşgüdümü gerektirir. Burada özellikle merkezi hükümet birimleri, iller ve bölgeler ve hükümetle sivil toplum arasındaki eşgüdüm önem taşır.
3. Çocuklara yönelik şiddet entegre (sistemli ve bütüncül) bir yaklaşım gerektirir. Böyle bir yaklaşım, farklı derecelerdeki etmenlerin (kültürel, psikolojik, pedagojik, davranışsal, fiziksel, siyasal, sosyoekonomik vb) ortak bir zeminde ele alınmasını sağlar. Başka bir deyişle, çocuk haklarının geliştirilmesi geniş çerçevesi içinde çocuklara yönelik şiddetin önlenmesini ve çocukların şiddetten korunmasını hedefleyen tüm programlar ve eylemler bir dizi alanı ve sektörü kapsamalıdır. Aynı

⁸Bakınız, Bakanlar Komitesi günlük çocuk bakımı ile ilgili Tavsiye Rec (2002) 8.

⁹ Bakınız, Bakanlar Komitesi pozitif çocuk yetiştirme ile ilgili Tavsiye Rec (2006) 19.

mantıkla, bu kılavuzun bölümleri de birbiriyle ilişkilidir ve bu ilişki gözetilerek okunmalıdır.

4. Çocuklara yönelik şiddetin ortadan kaldırılması için çok paydaşlı bir yaklaşım vazgeçilmezdir; çünkü burada devlet kontrolündeki organları ve hizmetleri aşarak devlet kurumları, yerel yetkililer, hükümet dışı kuruluşlar, profesyoneller, medya, aileler ve çocuklar olmak üzere tüm toplumu kapsayan bir sorumluluk söz konusudur. Çocukları şiddetten korumaya yönelik programlar ve eylemlerin planlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde öncelik verilmesi gereken noktalar şunlardır:
 - a. aileler ile devlet arasında güvene, farklı kültür ve geleneklere saygıya dayalı ortaklıklar oluşturulması;
 - b. çocuklarla gerçek ve samimi bir diyaloga girmek ve süreçlerin sonuçları hakkında bilgi vererek ve görüşlerinin nasıl dikkate alındığını açıklayarak zamanla çocukların görüşlerine saygı kültürü geliştirmek.

3. Entegre ulusal, bölgesel ve yerel eylem

3.1. Çocukların şiddetten korunmalarına yönelik entegre ulusal stratejiler

1. BMÇHS'yi temel alan, tüm paydaşları bir araya getiren, ulusal planlama sürecine içselleştirilmiş çok disiplinli ve sistematik bir çerçeve (bundan böyle "strateji" olarak anılacaktır), çocuklara yönelik şiddete karşı zaman içinde sürdürülebilirliği olan etkili yanıttır. Bu stratejinin temel unsuru, çocuk merkezli, ailelere odaklı, çok disiplinli, çocukların ve ailelerin gereksinimlerini karşılamaya yönelik birincil, ikincil ve üçüncül önlemlerden¹⁰ oluşan etkili ve kapsamlı bir bütünlüktür. Strateji gerçekçi ve zamana bağlı hedefler içermeli, yeterli insani ve finansal kaynaklarla desteklenmeli, en son bilimsel bilgileri (neyi işe yaradığına ilişkin) esas almalı ve sistematik biçimde değerlendirmeye tabi tutulmalıdır.
2. Strateji, sağlık, eğitim ve toplum sektörlerini, planlama ve bütçe tahsislerinden sorumlu kurumları, yasa uygulayıcılarını ve adalet sistemini kapsayan sektörler arası bir işbirliğine ve eşgüdümüne dayanmalıdır. Ulusal düzeyde, başlıca sorumluluğu çocukların şiddetten korunması olan bir kurum temel eşgüdüm ve izleme görevini üstlenmelidir (uygun olduğunda ve mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde). Bu

¹⁰ Geniş anlamda topluma yönelik önleyici çalışma ilksel önleme olarak bilinir. Burada şiddetin önlenmesine yönelik olarak örneğin sağlık ve eğitim gibi kapsamlı konular ele alınır, işsizlik ve toplumsal dışlanma gibi risk etmenleri azaltılır. Şiddete maruz kalma veya başkalarına şiddet uygulama bakımından yüksek risk altında olan çocuklar ise ikincil önlemin hedefleridir. Verilebilecek örnekler arasında uyuşturucu veya alkole bağımlı çocuklara yönelik önlemler yer almaktadır. Üçüncül önlem şiddetin halen ortaya çıkmış olan sonuçlarını tersine çevirmeye veya sınırlandırmaya çalışır. Burada mağdurlarla failerin rehabilitasyonuna ve toplumla yeniden bütünleştirilmelerine odaklanılır.

kurumun geniş temelli bir girişimde çok sayıda sektörü kucaklayabilmesi, stratejinin uzun dönemdeki başarısı açısından belirleyici önemdedir.

3. Ulusal, bölgesel ve yerel yetkililer, aileler, bağımsız insan hakları kurumları, çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışan profesyoneller, sivil toplum ve medya gibi çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesi ile ilgili tüm aktörler stratejinin geliştirilmesinde, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde yer almalıdır. Çocuklar yalnızca dinlenilmemeli, ayrıca bilgi temelindeki onayları ve gelişen yeteneklerine koşut olarak bu çok paydaşlı sürece katkıda bulunacak şekilde güçlendirilmelidir. Çocukların anlamlı katılımının sağlanması için yeterli kaynaklar ayrılmalıdır.
4. Sağlanan ilerlemeyi ölçmek ve sektörler arası düzey dahil olmak üzere stratejinin öngördüğü eylemleri her düzeyde değerlendirmek için metodolojiler geliştirilmelidir. Değerlendirmeler düzenli aralıklarla yapılmalı, şiddeti önleyecek ve ele alacak uygun politika ve önlemlerin geliştirilmesine odaklanmalıdır.
5. Stratejinin uygulanmasına ilişkin bilgiler geniş bir kesime dağıtılmalıdır. Şiddeti önlemeye ve bu sorunu ele almaya yönelik eylemlerin görünürlüğü, başka yolların yanı sıra, bu eylemlerin ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde seçimle oluşturmuş forumlarda tartışılmasıyla da artırılmalıdır.

3.2. Bölgesel ve yerel eylem

1. Şiddeti önlemeye yönelik yerel eylem, hizmetlerin son kullanıcılara yakın oluşu nedeniyle özellikle önemlidir. İlgili kişilerin, ihtiyaçları ve özellikleri doğrultusunda yardım alacakları düzey bu düzeydir.
2. Ulusal yetkililer hizmet sunumunda ortak birtakım standartlar oluştursa bile, bu standartlara uymak ve çocuk dostu hizmetleri ve mekanizmaları devreye sokmak bölgelerin ve yerelliklerin yükümlülüğüdür. Bölgesel ve yerel yetkililerin sorumlulukları ayrıca çocuklara yönelik şiddet konusunda veri toplanmasını; önleyici önlemlerin geliştirilmesini, uygulanmasını ve izlenmesini; tesislerin finansmanını ve tahsisini vb de içerir.
3. Ulusal ve bölgesel yetkililer, finansman, eğitim, değerlendirme ve takip anlamında yerel şiddet önleme programlarına yeterli desteği sağlamalıdır. Bu düzeyler arasında işbirliği ve eşgüdüm hizmet sunumunda iyileşme ve optimum kaynak kullanımını açısından vazgeçilmez önemdedir.
4. Çocuklara yönelik şiddetin önlenmesine yönelik, tüm sektörleri ve paydaşları kapsayan topluluk müdahaleleri desteklenmelidir. Bu tür müdahaleler açık platformlarla, konseylerle veya örneğin belediye yetkililerini, toplum ve sağlık hizmetlerini, okulları, yerel yargıyı, polisi, göçmen veya topluluk derneklerini, inanç kurumlarını, çocukları ve aileleri bir araya getiren ağlarla gerçekleştirilebilir.¹¹
5. Belediyeler (ve bölgeler) arası işbirliği ve eşgüdüm, deneyim ve örnek uygulama paylamışı gibi yollar dahil olmak üzere pekiştirilmelidir.

¹¹ Ayrıca bakınız, elkitabı “Okullarda şiddetin önlenmesi: yerel ortaklıklar için elkitabı” (Avrupa Konseyi, 2005).

6. Özel sektörün ve hükümet dışı kuruluşların gerektiği gibi düzenlenmiş ve izlenen katılımı desteklenmelidir.
7. Bugün sosyal hizmetlerin büyük ölçekli ademi merkezileştirilmesi ve özelleştirilmesi Avrupa devletlerinde yaygın olduğundan, bölgesel ve yerel yetkililerin stratejinin yaşama geçirilmesine yapabilecekleri katkı dikkatle değerlendirilmelidir.

4. Çocuğun haklarına ilişkin bir saygı kültürü oluşturulması

Stratejinin başlıca hedefi, çocuklar, çocukluk ve çocuklara yönelik şiddete bakışta nitel bir değişim sağlanması olmalıdır. Bu hedef, ancak, sivil toplumun tüm bölmeleri çocuğun hakları ve şiddetin çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri konusunda bilinç ve duyarlılığını geliştirdiğinde; örgütsel kültürler ve uygulamalar bu bakımdan güçlendirildiğinde ve meslekler arasında çocuklara daha iyi koruma sağlayacak köprüler kurulduğunda; enformasyon ve iletişim teknolojilerinin de aracılığıyla zihniyet dönüştüğünde; şiddetle ilgili temeldeki ekonomik ve toplumsal koşullar ele alındığında gerçekleşebilecektir. Başka bir deyişle değişim, ancak, çocuk haklarına yönelik gerçek bir saygı kültürü toplumun dokusuna nüfuz ettiğinde sağlanabilecektir.

4.1. Eğitim ve duyarlılık geliştirme

1. Uygun ve aktif araçlarla çocuk haklarına ilişkin bilgilerin çocuklar ve yetişkinler arasında yaygınlaştırılması devletin sorumluluğundadır.¹² Bu sorumluluk özellikle şunları gerektirir:
 - a. çocuk hakları konusunun okul müfredatına içselleştirilmesi ve her düzeydeki eğitimde çocuk hakları yaklaşımının geliştirilmesi;
 - b. çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışan herkesin çocuk hakları konusunda düzenli ve sürekli olarak eğitilmesi;
 - c. halkı bilgilendirme ve medya kampanyaları aracılığıyla çocuk hakları konusunda duyarlılık yaratılması; bu arada çocuğun her tür şiddetten korunması, insan onuruna saygı ve fiziksel dokunulmazlık, görüşlerin dinlenilmesi ve dikkate alınması hakları üzerinde özellikle durulması;
2. Ne kadar hafif olursa olsun çocuklara yönelik şiddete açık ve ikirciksiz biçimde karşı çıkma tavrının tüm toplumda yaygınlaştırılması. Toplumsal ve kültürel normlara yerleşik olup, kalıpcı cinsiyet rolleri, ırksal veya etnik ayrımcılık, fiziksel ceza veya diğer zararlı geleneksel uygulamalara hayırhah bakan, bunlara göz yuman veya destekleyen tutumlar kınanmalı ve ortadan kaldırılmalıdır. Hangi tür olursa olsun şiddetin çocuklar üzerindeki zararlı etkileri geniş bir kesim tarafından bilinmelidir. Şiddetin kınanması ve önlenmesine, mağdur çocuklara yardım konusunda devletin yükümlülükleri ve kişinin sorumlulukları daha iyi kavranmalıdır.
3. Ana babaların ve çocuğun bakımından sorumlu olan kişilerin çocuğun hakları ve olumlu çocuk yetiştirme uygulamaları konusundaki bilgisi her yola başvuru olarak

¹²Madde 42, BMÇHS.

güçlendirilmeli, bu bağlamda söz konusu kişilerin olumlu çocuk yetiştirme programlarına katılmaları özendirilmelidir.

4.2. Profesyonel eğitim

1. Çocuklarla birlikte ve çocuklar için çalışan profesyonellerin eğitilmesi, çocukların gelişimi ve refahı açısından önemli bir uzun dönem yatırımdır. Dolayısıyla devlet ve toplum gerekli moral, finansal ve diğer özel ve kamusal destekleri sağlayarak bu mesleklere değer vermelidir.
2. Çalışmalarında çocuklarla temas eden tüm meslek sahiplerine (örneğin sosyal çalışmacılar, bakıcı aileler, polisler, yargıçlar, öğretmenler, okul müdürleri, gençlerle birlikte çalışanlar, cezaevlerinde ve çocuk bakım kurumlarında görev yapanlar, göç ve insani yardım işlerinde çalışanlar, spor çalıştırıcıları vb) çocuk hakları ve çocuklara karşı sorumluluk kültürü aşılması devletin yükümlülüğüdür. Çocuk haklarına ilişkin bilginin yaygınlaşması için üniversitelerdeki ve diğer eğitim kurumlarındaki müfredata ilgili dersler dahil edilmelidir.
3. İşlerinde çocuklarla temas eden ilgili tüm profesyoneller BMÇHS'yi, çocukların dinlenilmesi dahil onun yöntemlerini ve yaklaşımlarını bilmeli; çeşitlilik içeren etnik, kültürel, dinsel ve dilse ortamlarda görev yapabilecek şekilde eğitilmelidir.
4. İlgili tüm profesyoneller, çocuklara yönelik şiddeti önleyecek, böyle durumları tespit edecek ve gerekli tepkiyi verecek becerilere sahip olmalıdır. Bu amaca yönelik olarak, ulusal müfredatla ilgili düzenlemelerde, çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi, tespiti, değerlendirilmesi ve bildirilmesi, çocuğun korunmasına süreklilik kazandırılması ile ilgili zorunlu ve sürekli eğitime yer verilmelidir. Eğitim kapsayıcı bir yaklaşıma sahip olmalı ve çocuğun esenliğine yönelik potansiyel risklerin erken belirlenmesine öncelik tanımalıdır.
5. Uzmanlaşmış eğitim, örneğin özürsüz çocuklar gibi, güç durumdaki çocuklarla birlikte ve onlar için çalışan profesyonellere verilmelidir.¹³
6. Şiddetin etkilediği çocuklara verilecek hizmetlerin genellikle zorlu fiziksel ve psikolojik ortamlarda verileceği dikkate alınarak, bu işle görevli kişilere denetim, danışmanlık, tamamlayıcı eğitim anlamında yeterli destek sağlanmalı ve mesleki ilgi grupları oluşturulması imkânları araştırılmalıdır.

4.3. Medya ve enformasyon toplumu

Kendi iç düzenleme haklarına gerekli saygı gösterilen serbest ve bağımsız medya çocuk haklarına saygı kültürünün oluşturulmasında güçlü bir rol oynayabilir ve stratejinin uygulanmasında doğal bir ortak olarak hareket edebilir. Medya, gerek yetişkinleri gerekse çocukları çocuk hakları konusunda eğitmeye teşvik edilmeli,

¹³Bakınız, Engelli Kişilerin Haklarına dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve Bakanlar Komitesi'nin engelli kişilerin hakları ve topluma tam katılımları için Avrupa Konseyi Eylem Planı: Avrupa'da engelli kişilerin yaşam kalitesinin geliştirilmesi 2006-2015 üzerine Tavsiyesi, Rec (2006) 5.

çocuk katılımını geliştirmeli, pozitif çocuk yetiştirme uygulamalarını yaymalı, kültürler ve inançlar arasındaki diyalogu güçlendirmeli ve toplumda şiddet içermeyen değerlerin yaygınlaşmasına katkıda bulunmalıdır.¹⁴

1. Çocukların zararlı medya içeriğinden korunmasında ve çocukların enformasyon ve iletişim ortamına aktif biçimde katılmasının sağlanmasında birinci derecede sorumlu olan devlettir.¹⁵
2. Şiddetin sergilenmesi ve çocuklar için potansiyel olarak zararlı içeriğin yayılması söz konusu olduğunda, medyadan sorumlu olanlar ifade özgürlüğünün bir gereği olan görev ve sorumluluklarının tam bilincinde olmalıdırlar. Bu amaçla, uygunsuz materyalin bulunduğu yerlerin kaldırılması veya buralara erişimin engellenmesi, otomatik içerik değerlendirme sistemleri geliştirilmesi, davranış kuralları belirlenmesi, içerik değerlendirme standartları geliştirilmesi, denetim mekanizmaları oluşturulması, içerik şikâyet sistemleri getirilmesi gibi yollara gidilebilir.¹⁶
3. Çocukların ve ailelerin erişilebilir, güvenli ve güvenilir Internet hizmetlerine yönelik beklentilerinin karşılanması için Internet hizmet sunucuları müşterilerinin haklarına, güvenliğine ve mahremiyetine yönelik potansiyel riskler hakkındaki bilgileri online sağlamaya özendirilebilir.¹⁷ Telekomünikasyon teknolojileri yoluyla işlenen suçların araştırılmasında yasal yetkililerle olan işbirliği güçlendirilmelidir.¹⁸
4. Online oyunların çocukların hakları ve duyarlılıkları üzerindeki potansiyel etkisi dikkate alınarak, oyun tasarımcıları ve yayıncıları çocukların güvenliğiyle ilgili politika ve uygulamalarını düzenli olarak yeniden değerlendirmeye özendirilmelidir.¹⁹
5. Medya, aşağıdaki amaçlar için ilgili tüm aktörlerle ortaklıklar geliştirmeye özendirilmelidir:
 - a. çocukların medya okur yazarlık becerilerinin geliştirilmesi;²⁰

¹⁴ Bakınız, Bakanlar Komitesi, elektronik medyada şiddet gösterimi Tavsiye No. R (97) 19 ve Avrupa Konseyi Parlamento Asamblesi, "Medya eğitimi" Tavsiye 1466 (2000).

¹⁵ Bakınız, Bakanlar Komitesi'nin çocukları zararlı içerik ve davranıştan koruyacak ve yeni enformasyon ve iletişim ortamlarına aktif katılımını sağlayacak önlemlerle ilgili tavsiyeleri CM/Rec (2009) 5 ve İnternet filtreleriyle ilgili olarak ifade ve bilgilenme özgürlüğüne saygının geliştirilmesiyle ilgili önlemler konusunda CM/Rec (2008) 6; Bakanlar Komitesi'nin İnternette çocukların onurlarının, güvenlerinin ve özel yaşamlarının korunmasıyla ilgili 2008 bildirgesi; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı K.U. v. Finlandiya (2009), uygulama No. 2872/02 ve Perrin v. Birleşik Krallık davasında kabul edilebilirlik kararı, uygulama No. 5446/03.

¹⁶ Ayrıca bakınız, Bakanlar Komitesi siber-içerikte kendini düzenleme Tavsiye Rec (2001) 8.

¹⁷ Özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (2008) 10. Madde açısından internet hizmet sunucularının enformasyon toplumunda başlıca insan haklarını ve temel özgürlükleri pratikte anlamalarına ve bunlara uyum sağlamalarında kendilerine yardımcı olacak Avrupa Konseyi Kılavuzları.

¹⁸ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, K.U. v. Finlandiya, 2009.

¹⁹ Özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (2008) 10. Madde açısından online oyun sunucularının enformasyon toplumunda başlıca insan haklarını ve temel özgürlükleri pratikte anlamalarına ve bunlara uyum sağlamalarında kendilerine yardımcı olacak Avrupa Konseyi Kılavuzları.

- b. çocukları zararlı online'den korumaya yönelik yeni teknolojilerin geliştirilmesi, içselleştirilmesi, uygulanmasının izlenmesi için çocuk güvenliği uzmanları, politikaları belirleyenler, sosyal hizmetler ve yasa infaz görevlileriyle birlikte çalışma;
 - c. medya profesyonellerinin çocuk haklarına ve çocuklara yönelik şiddete ilişkin bilinç ve duyarlılık düzeylerinin yükseltilmesi.
7. Çocukların evlerinde olsun okullarında olsun medyaya erişim ve medya kullanımları söz konusu olduğunda ana babaların ve öğretmenlerin özel sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklarını çeşitli yollardan, örneğin medyanın bilinçli ve seçici kullanımıyla, çocukların eleştirel tutumlarını teşvik ederek, çocukların fiziksel, duygusal veya psikolojik esenliğini olumsuz etkileyebilecek içeriğe erişimi engelleyerek yerine getirebilirler.
8. Şiddetin ortadan kaldırılması gibi amaçlar dahil medyanın çocuklar tarafından ve çocuklarla birlikte oluşturulması güçlü biçimde özendirilmeli ve desteklenmelidir.

5. Çerçeveseler

5.1. Hukuksal çerçeve

BMÇHS ve diğer uluslararası standartlara uygunluk

1. Avrupa Konseyi üyesi tüm devletler BMÇHS'ye taraftır; dolayısıyla hükümlerini yaşama geçirme, ilkelerine göre hareket etme yükümlülükleri vardır. BMÇHS'nin amaç ve hedeflerine ters düşen tüm çekinceler geri çekilmelidir.
2. Çocukların haklarını güvenceye almak ve onları şiddetin çeşitli biçimlerinden korumak üzere küresel ve bölgesel düzeylerde çeşitli belgeler benimsenmiştir.²¹ Bu anlaşmaların kabulü mutlaka özendirilmelidir. Belgeler onaylandıktan sonra etkili biçimde yaşama geçirilmeli ve izlenmeli; ulusal yasalar, yönetmelikler, politikalar, düzenlemeler, planlar ve programlar bunlarla uyumlu hale getirilmelidir.

Önleme

Ulusal hukuk çerçevesi, aşağıda örneklenen türde girişimlerle şiddetin önlenmesine öncelik tanınmalı ve çocuğun haklarını güvence altına almalıdır:

²⁰ Bakınız, Bakanlar Komitesi yeni enformasyon ve iletişim ortamında çocukların güçlendirilmesi Tavsiye Rec (2006) 12.

²¹ İlgili uluslararası anlaşmaların tam olmayan bir listesi Ek 3'te verilmektedir. Ek 4 ise Avrupa Konseyi organları (Bakanlar Komitesi, Parlamento Asamblesi ve Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yetkililer Kongresi) tarafından benimsenen tavsiyeleri sunmaktadır.

- a. ülkedeki düzenlemelere ve b.u alandaki uluslararası anlaşmaların getirdiği yükümlülüklerle tabi olmak üzere çocukların doğumdan hemen sonra nüfus kayıtlarının yaptırılması²²
- b. evlenme için çok küçük olmayan, hem erkekler hem de kızlar için geçerli bir asgari yaş belirlenmesi;
- c. cinsel rıza için asgari bir yaş belirlenmesi;
- d. cinsel olanlar dahil çocuklara yönelik suçlara karışmış kişilerin başında bulunacağı işlerde çocukların çalıştırılmasına izin vermeme;
- e. çocuklara yönelik şiddet riskinin belirlenmesine ve bunun önüne geçilmesine yönelik değerlendirme programları ve önlemler hazırlanması;
- f. hangi konumda olurlarsa olsunlar çocuklar için çalışmalar yapanların titizlikle incelenmesini sağlayacak bir sistem geliştirilmesi, çocuğun şiddetten korunma hakkı ile kişinin saygınlığının korunması arasında uygun bir denge kurulması;²³
- g. ulusal yasalarda, çocuğun dinlenilme hakkına saygıyı ve çocuğun görüşlerine gerekli ağırlığın tanınmasını sağlayacak bir yükümlülüğe yer verilmesi.

Şiddetin yasaklanması

Ne kadar hafif olursa olsun çocuğun her tür şiddetten korunması devletin açık bir yükümlülüğüdür. Çocuklara yönelik şiddeti her durumda ve her koşulda yasaklayacak ve devletin egemenlik alanı içindeki tüm çocuklara koruma sağlayacak uygun yasal, idari, toplumsal ve eğitsel önlemler alınmalıdır. Aile içinde veya dışında, ıslah, disiplin altına alma veya cezalandırma amaçlarına yönelik olanlar dahil her tür şiddetle ilgili hukuksal savunma ve yetkilendirmeler ortadan kaldırılmalıdır.²⁴ Bu yasak zorunlu olarak aşağıdakileri de kapsamalıdır:

- a. cinsel şiddet ve suiistimalin her biçimi; çocukların yoldan çıkartılması ve cinsel amaçlarla temini;
- b. çocuk fuhuşu, çocuk pornografisi, seyahat ve turizmde cinsel sömürü, çocuk kaçakçılığı ve satışı, yasa dışı evlat edinme, zorla çalıştırma veya hizmet gördürme, kölelik veya köleliğe benzer uygulamalar, hangi amaçla veya hangi biçimde olursa olsun organ ticareti dahil olmak üzere çocuk sömürüsünün tüm biçimleri;²⁵

²² Bakınız, Madde 7, BMÇHS.

²³ Örneğin bakınız, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, White v. İsveç, 2006, ve Leander v. İsveç, 1987.

²⁴ Bakınız, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, Yedi Kişi v. İsveç davasındaki kabul edilme kararı, 1982, uygulama No. 8811/79; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Tyrer v. Birleşik Krallık, 1978; Campbell ve Cosans v. Birleşik Krallık, 1982; A. v. Birleşik Krallık, 1998; Philip Williamson ve Diğerleri v. Birleşik Krallık, davasındaki kabul edilme kararı 2000 uygulama No. 55211/00.

²⁵ Ayrıca bakınız, Avrupa Konseyi İnsan Kaçakçılığına Karşı Mücadele Sözleşmesi (CETS No. 197, 2005/2008), Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Sözleşmesi (CETS No. 201), BMÇHS Maddeler 32, 34, 35, 36 ve Palermo Protokolü, ayrıca İstihdam ve Çalışmaya Kabulde Asgari

- c. erken veya zorla evlendirme, namus cinayeti ve genital mutilasyon gibi geleneksel veya adetsel tüm zararlı uygulamalar;
- d. kökenine ve kanalına bakılmaksızın çocukların şiddet içeren veya zararlı içeriğe maruz bırakılması;
- e. yeni teknolojiler kullanılarak çocuklara yönelik her tür sömürü;
- f. bakım kurumlarındaki her tür şiddet;²⁶
- g. her tür fiziksel ceza; gerek fiziksel gerekse psikolojik, çocuklara yönelik diğer zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı ceza ve muamele;²⁷
- h. çocukların aile içinde ve evde şiddete tanık olmaları.

Kurumsal aktörlerin rolü

Tüzel kişilerin, Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin CETS No. 201) 26. Maddesinde belirtilen suçlardan sorumlu tutulabilmelerini sağlamak için gerekli yasal ve diğer önlemler.

Yaptırımlar ve önlemler

1. Cinsel içerikte olanlar dahil çocuklara yönelik şiddet, etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlara ve önlemlere tabi tutularak cezalandırılmalı ve bu yapılırken suçun ciddiyeti dikkate alınmalıdır.²⁸
2. Cinsel içerikte olanlar dahil çocuklara yönelik suçlardan hüküm giyenlerle birlikte bu tür suçlardan yargılananlar, suç tekrarını önleme ve asgariye indirme amacıyla etkili müdahale programlarına yönlendirilmelidir.²⁹
3. Toplumla yeniden bütünleştirme ve eğitime, suç tekrarını önleme ilkelerine uygun olarak, faili çocuklar olan şiddet olaylarıyla ilgilenen herhangi bir adalet sistemi, bu konumdaki çocukların bakımında bütüncül ve süreklilik temelinde bir yaklaşımı amaçlayan daha kapsamlı sosyal girişimlerle bütünleştirilmelidir (sürekli bakımda topluluğun da yer alması ilkesi).³⁰

Yaşla ilgili ILO Sözleşmesi (ILO C.138) ve En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Bu Konuda Acilen Harekete Geçilmesi Sözleşmesi (ILO C. 182).

²⁶ Bakınız, Bakanlar Komitesi bakım kurumlarında kalan çocukların hakları Tavsiye Rec (2005) 5.

²⁷ Bakınız dipnot 22. Ayrıca bakınız, Avrupa Sosyal Haklar Komitesi, Maddeler 7 (paragraf 10) ve 17 ile ilgili genel gözlemler, Sonuçlar XV-2, Cilt 1, Genel giriş, p. 26.

²⁸ Örneğin bakınız, Madde 27, Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunmalarına dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi.

²⁹ Örneğin bakınız,, op. cit., Maddeler 15, 16 ve 17.

³⁰ Bakınız, Bakanlar Komitesi yaptırım veya önlem uygulanacak çocuk suçlularla ilgili Avrupa Kuralları Tavsiye CM/Rec (2008) 11.

4. Kendi temel ilkeleri doğrultusunda ulusal hukuk sistemi, buna zorlanmış olmaları ölçüsünde, yasa dışı fiillere karışan şiddetin çocuk mağdurlarına ceza uygulamama seçeneğini dikkate almalıdır.

Ağırlaştırıcı durumlar

Çocuklara yönelik şiddete başvurulması, yaptırım belirlenirken ağırlaştırıcı bir durum olarak değerlendirilmelidir. Hâlihazırda suçu oluşturan öğeler arasında yer almadıkları sürece, dikkate alınması gereken diğer durumlar arasında, çocuk üzerindeki belirli bir yetkinin, etkinin ve çocuğun güveninin, ekonomik veya başta türde bir bağımlılık ilişkisinin suiistimali ve suç örgütüne mensup olma da yer almalıdır.³¹

Yargı yetkisi

1. Ülkenin yurttaşı olan veya düzenli olarak ülkede ikamet eden çocuklara yönelik, cinsel içerikte olanlar dahil şiddet içeren suçlarda, yargı yetkisi için gerekli yasal ve diğer önlemler alınmalıdır.
2. Uluslararası anlaşmaların gerektirdiklerine tabi olmak üzere, ülkede ikamet edip bu ülke dışında başka ülkelerde cinsel içerikte olanlar dahil çocuklara yönelik şiddet suçu işleyen kişilerin yargılanabilmeleri için gerekli yasal veya diğer düzenlemeler gerçekleştirilmelidir.³² Ülke dışına yönelik yasal düzenlemeleri, failerin kovuşturulmasını ve yaptırımlar uygulanmasını sağlamak üzere, çifte suçluluk zorunluluğu kaldırılmalı ve karşılıklı hukuksal yardımlaşma sağlanmalıdır.

Zaman aşımı

Çocukların

Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunmaları Avrupa konseyi Sözleşmesi'nin 33. Maddesinde tanımlanan suçlar açısından zaman aşımı süresi mağdur çocuğun reşit olmasının ardından işlemlerin etkili biçimde başlatılmasına izin verecek ve ortadaki suçun ağırlığıyla uyumlu olacak şekilde belirli bir süre devam etmelidir.

Uygulama

Çocuğun haklarını güvence altına alan ve çocukların her tür şiddetten koruyan yasal düzenlemeler eskizsiz ve etkili biçimde yaşama geçirilmelidir. Bu yöndeki çalışmalar, çocuk hakları alanındaki bağımsız ulusal kurumlar ve bağımsız izleme mekanizmaları dahil ilgili

³¹Ayrıca bakınız, Madde 28, Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunmalarına dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi.

³²Bakınız, op. cit., Madde 25.

kurumlar, insani ve mali kaynaklarla desteklenmeli, bunlara ayrıca ilgili sektörlere ve profesyonellere yönelik rehberlik eşlik etmelidir.³³

5.2. Politika çerçevesi

Ulusal çocuk hakları politikası

1. Ulusal bir çocuk hakları politikasının varlığı, çocuğun her tür şiddetten korunma hakkının gerçekleşmesi açısından belirleyici önemdedir. Böyle bir politika, BMÇHS'deki hükümlerin ve ilkelerin, hükümet politikasının ve tüm kamusal politikaların çocukları etkileyecek yönlerine nüfuz etmesine yönelik süreçleri başlatacak, geliştirecek ve eşgüdümüne kavuşturacaktır.
2. Çocukların esenliğiyle ilgili tüm ulusal politikalar (sosyal politika, sağlık hizmetleri politikası, eğitim politikası, konut politikası vb) çocuk haklarının korunmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunmalıdır. Öncelik, eşitsizlik, yoksulluk ve marjinalleşmeyi azaltmaya yönelik politikalara, ailelerin desteklenmesine, işsizliğin ve gelir eşitsizliklerinin ele alınmasına, sosyal hoşgörüyü, şiddeti mazur gösteren ve süreklileştiren inanç ve değerlere karşı mücadeleye, sosyal ağları geliştirmeye, göçmenlerin ve ailelerinin toplumsal olarak içerilmesine tanınmalıdır. İlgili alanlarda hazırlanan politikalar ve önlemler gerektiği gibi eşgüdümüne kavuşturulmalı ve elde edilen çıktılar birbirini pekiştirici nitelikte olmalıdır.
3. Çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi, ortaya çıkarılması ve karşı harekete geçilmesi için araştırmalara, kanıtlara ve çocukların kendi deneyimlerine dayalı politikalar geliştirilmelidir. Özürlü çocuklara³⁴, halen devlet bakımı altında olan veya geçmişte böyle olan çocuklara³⁵, bakıcı aile yanında olanlara³⁶, yanlarında kimsesi bulunmayan veya ailelerinden ayrılmış çocuklara³⁷, mülteci konumunda olanlarla iltica etmek isteyenlere³⁸, azınlıklara mensup çocuklara, sokaklarda çalışan ve/veya yaşayan

³³A. v. Birleşik Krallık, 1998 ve Z ve Diğerleri v. Birleşik Krallık 2001 davaları dahil Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadı. Burada devletlerden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. Maddesine aykırı olarak çocuklara insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yapılması durumları karşısında yeterli hukuksal koruma sağlamaları talep edilmektedir.

³⁴Bakınız, Bakanlar Komitesi'nin Tavsiyesi Rec (2006)5, yukarıda verilen ve "Engelli yetişkin ve çocukların istismardan korunmaları", Avrupa Konseyi, 2003.

³⁵ Bakınız, Bakanlar Komitesi'nin Tavsiyesi Rec (2005)5, yukarıda verilen.

³⁶ Bakınız, Parlamento Asamblesi "Kurumlardaki terk edilmiş çocukların durumunun iyileştirilmesi" Tavsiye 1601 (2003).

³⁷ Bakınız, Tavsiye CM/Rec (2008), göçmenlerin çocuklarının ve göçmen kökenli çocukların entegrasyonunun güçlendirilmesi ve CM/Rec (2007) 9, refakatsiz çocuk göçmenler için yaşam projeleri.

³⁸ Ayrıca bakınız, Parlamento Asamblesi Tavsiye 1703 (2005), "İltica talep eden ayrılmış çocuklar için koruma ve yardım".

çocuklara³⁹ aşırı yoksulluk içinde, dezavantajlı veya yalıtılmış yörelerde yaşayanlara⁴⁰ silahlı çatışma ortamlarındaki ve acil yardım gerektiren durumlardaki çocuklara⁴¹, gözaltında bulunan veya yasalarla sorunlu çocuklara⁴² vb özel önem verilmelidir.

Çocuk ve aile politikaları

1. Çocuk ve aile politikalarının genel hedefleri şunlar olmalıdır:

- a. çocuk yetiştirme sorumluluklarında ailelere destek vermek;
- b. çocukların ailelerinden ayrılmalarını mümkün olduğu ölçüde önlemek;
- c. çocukların kurumlara yerleştirilmelerinde, çocuğun yüksek yararı doğrultusunda, aile ortamına benzer ve topluluk temelli alternatifler sağlanması; ve
- d. ayrılma durumlarında ve gerekiyorsa çocuklarla ana babaları arasında sürekli temasın sağlanması ve çocuğun yararına olduğu durumlarda ailenin yeniden birleşmesine destek verilmesi;

2. Pozitif ve şiddet içermeyen çocuk yetiştirme tarzlarının yaygınlaştırılması çocuk ve aile politikalarında merkezi bir yer tutmalıdır. Pozitif çocuk yetiştirmeden kastedilen, çocuğun haklarına saygılı, çocuğun yararını gözeten, çocukları birey olarak destekleyen, güçlendiren, tanıyan ve yönlendiren ana baba davranışlarıdır. Pozitif çocuk yetiştiricilik her şeye izin verici değildir; ancak kendi potansiyellerini tam olarak geliştirebilmeleri için çocuklara sağlanacak yardımın sınırlarını belirler.⁴³

3. Kurumlarda bakıma, yalnızca çocuğun yararı bunu gerektirdiğinde, mümkün olan en kısa süreyle ve son çare olarak başvurulmalı ve bu bakım en başta çocuğun toplumla başarılı biçimde bütünleştirilmesini veya yeniden bütünleştirilmesini öngörmelidir.⁴⁴ Çocuklar

³⁹Bakınız, Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yetkililer Kongresi Tavsiye 253 (2008), “Sokaklarda yaşayan ve/veya çalışan çocukların toplumla yeniden bütünleşmeleri”.

⁴⁰Bakınız, “Dezavantajlı kentsel alanlarda gençlik ve dışlanma: şiddetin nedenlerinin ele alınması” (Toplumsal bütünleşmede eğitimler, No. 8, Avrupa Konseyi, 2004).

⁴¹ Bakınız, Parlamento Asamblesi Tavsiyesi 1561 (2002), “Güneydoğu Avrupa’da savaş çocuklarının durumu” ve Asamble kararları 1587 (2007), “Balkanlarda çatışmalar sonrası bölgelerde yaşayan çocukların durumu”, 1215 (2000), “Çocukların silahlandırılması ve silahlı çatışmalara katılmasına karşı kampanya” ve 1212 (2000) , “Silahlı çatışmalarda ırza tecavüz.”

⁴² Bakanlar Komitesi’nin Tavsiyesi CM/Rec (2008)11, yukarıda verilen.

⁴³Bakınız, pozitif çocuk yetiştirmenin desteklenmesi politikası ile ilgili Bakanlar Komitesi Tavsiyesi Rec (2006) 19.

⁴⁴ Bakınız, Madde 9, BMÇHS, Çocuklara yönelik alternatif bakıma yerinde başvurulması ve alternatif bakım koşulları ile ilgili taslak BM kılavuzları ve yukarıda sözü edilen Bakanlar Komitesi Tavsiyesi Rec (2005)5.

yalnızca çok disiplinli bir değerlendirme sonucunda ancak böyle karşılanabileceği belirlenen ihtiyaçlardan hareketle kurumlara yerleştirilmelidir.

5.3. Kurumsal çerçeve

1. Stratejinin gerçekleşmesi için gerekli sürdürülebilir kurumsal çerçeve şu temel öğeleri içermelidir:

- a. başlıca görevi çocukları şiddetten korumak olan, ülke ölçeğinde bir kurum (mümkünse konumu mevzuatla belirlenmiş). Bu merci stratejinin uygulanması söz konusu olduğunda başlıca eşgüdüm ve izleme işlevini yerine getirmeli ve çocuklara yönelik şiddet konusunda genel sorumluluğu üstlenmelidir;
- b. çocuğun korunmasına katkıda bulunan her kamu kuruluşu, stratejinin daha kapsamlı hedefleriyle tutarlı, net olarak tanımlanmış bir role sahip olmalıdır. Kurumun görevlerinde, sivil toplum dahil olmak üzere diğer tüm kurumlara ve eşgüdümcü kurumla işbirliği yükümlülüğü açık biçimde belirtilmelidir. Farklı kurumların görev alanları ve çalışanlarının iş tanımları birbiriyle ilişkilendirilmelidir;
- c. çocuğun haklarını korumak ve geliştirmek için Paris ilkeleri⁴⁵ doğrultusunda bağımsız bir insan hakları kurumu oluşturulmalıdır (örneğin, yasa gereği bağımsız olarak veya halen mevcut bir insan hakları kurumu bünyesinde odak nokta olarak kurulmuş, özel olarak çocuk haklarıyla ilgilenen bir ombudsmanlık veya komiserlik). Bu kuruma, görevini bağımsız olarak ve etkili biçimde yerine getirmesini sağlayacak yetkiler verilmelidir. Bu yetkiler, herhangi bir kişiyi dinleme, kendi görev alanına giren konularda değerlendirme için gerekli bilgi ve/veya belgeleri elde etme, çocuklara hizmet veren tesis ve kurumlara her an girebilme, yasal düzenleme dahil girişim ve önlemler önerme, bilinç ve duyarlılık geliştirme kampanyaları düzenleme, çocuk haklarına ilişkin bilgileri özellikle çocuklar arasında yaygınlaştırma ve hükümetin faaliyetlerini izleme gibi yetkileri de içermelidir. Kuruma yeterli altyapı, finansman (daha geniş görev alanı olan kurumlarda özellikle çocuk haklarıyla ilgili ödenek), personel ve tesis sağlanmalıdır. Kurum, stratejinin hazırlanması, değerlendirilmesi ve takibi gibi faaliyetlerde yer almalıdır;
- d. çocuklarla ilgilenen, örneğin bir çocuk hakları gözlem merkezi, ulusal bir istatistik dairesi veya araştırma enstitüsü gibi bir kurum, şiddetle ilgili verilerin toplanmasını, analizini, yönetimini ve yaygınlaştırılmasını koordine etmeli, stratejinin geliştirilmesine ve uygulanmasına girdi sağlayacak araştırmalar yapmalıdır;
- e. çocuklara yönelik bakım ve hizmet sağlayan tüm kurumlar, ilgili yasal düzenlemeler ve ülke ölçeğindeki asgari bakım standartlarına uygun olarak yetkili merciler tarafından kaydedilmeli ve belgelendirilmelidir. Standartlara uyumun sürekli kılınması için iç denetim ve bağımsız izleme mekanizmaları oluşturulmalıdır;
- f. çocukların bakım ve korunmasından sorumlu tüm kurumlar, hizmetler ve tesisler örnek davranış kuralları benimsemeye özendirilmeli, bu kurumlar çocuklara yönelik

⁴⁵ BM Genel Kurulu Karar 48/134, 20 Aralık 1993.

şiddetin her türünü yasaklamalı, önlemeli ve reddetmeli, belirlenen kurallara tam olarak uymalıdır. Profesyonel kategorilerden her biri için model iş tanımları hazırlanmalıdır. Bu iş tanımlarında çocuk haklarına saygı ve şiddeti ilgili mercilere bildirme bir yükümlülük olarak yer almalıdır;

- g. ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerdeki kurumlar arasında gerekli bağlantılar kurulmalı ve ilgili ortaklık anlaşmalarında belirlenen çerçevede, yetki alanları paylaşımı temelinde etkili ortaklıklar oluşturulmalıdır;
- h. sivil toplum kurumsal çerçevenin ayrılmaz bir parçası olmalı; insan hakları kurumları, mesleki iletişim ağları, çocuklar ve çocukların kuruluşları gibi taraflar stratejinin geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve takibi süreçlerinde yer almaya çağrılmaktadır;

6. Çocuk dostu hizmetler ve mekanizmalar

6.1. Genel ilkeler

1. Çocukların bakımından, eğitiminden ve korunmasından sorumlu kurumların, hizmetlerin ve tesislerin birincil amacı çocuğun yaşamını, gelişimini ve refahını mümkün olan azami ölçülerde güvence altına almak olmalıdır.⁴⁶
2. Tüm çocuklar, ihtiyaçlarına göre uyarlanmış kaliteli hizmetlere erişebilmelidir. Refah, sağlık, eğitsel ve psikolojik yardım ve aile rehberliği boyutları olan çok yönlü hizmet modelleri yaygınlaştırılmalıdır. Bu tür modeller sektörler arası güçlü bir işbirliğini temel almalı, vasıflı personelle işlemeli, entegre bir programa ve merkezileşmiş bir uygulama çerçevesine sahip olmalıdır.
3. Şiddetin önlenmesine, çocukların korunmasına ve mağdurların iyileştirilmesine yönelik hizmetler özellikle yerel düzeyde sağlanmalıdır. İlgili bilgilerin ve örnek uygulamaların paylaşılmasına yönelik olanlar dahil güvenilir usul ve mekanizmalar, kuruluşlar arası anlaşmalar ve protokoller aracılığıyla devreye sokulmalıdır.

6.2. Çocuk bakım standartları

1. Çocukların bakımından, korunmasından ve eğitiminden sorumlu tüm kurumlar, hizmetler ve tesisler için yönetmelikler hazırlanmalı, bu yönetmelikler çocuğun yararını ve tam gelişimini sağlayacak standartlar belirlemelidir.⁴⁷ Bu standartlara uyulması, ilgili personel eğitilerek, iç denetim ve düzenli aralıklarla yapılacak bağımsız izleme çalışmalarıyla sağlanmalıdır. Bu tür kurum ve tesislerde çocuk haklarına yönelik herhangi bir ihlal, uygun ve etkili yaptırımlara tabi tutulmalıdır.
2. Çocuk haklarının eksiksiz biçimde korunması, çocukların kaliteli bir yaşam sürdürmesi ve akranlarının katılabildikleri etkinliklere onların da katılabilmesi için,

⁴⁶ Bakınız, Madde 6, BMÇHS.

⁴⁷ Ayrıca bakınız, Madde 3, BMÇHS, Çocuklara yönelik alternatif bakıya yerinde başvurulması ve alternatif bakım koşulları ile ilgili taslak BM kılavuzları ve yukarıda sözü edilen Bakanlar Komitesi Tavsiyesi Rec (2002)8.

çocuk adaleti sisteminde ve çocuklara bakım sağlayan kurumlarda özel gerekliliklerin yerine getirilmesi sağlanmalıdır.⁴⁸

3. Hangi konumda olurlarsa olsunlar görevleri gereği çocuklarla temas eden kişilerin sicillerinin tam olarak belirlenmesine yönelik bir sistem olmalı, böylece çocuğun şiddetten korunma hakkı ile görevlinin ismine leke gelmemesi arasında bir denge oluşturulmalıdır.

6.3. Bağımsız izleme

1. Çocukların bakımından, eğitiminden ve korunmasından sorumlu tüm kurumlar, hizmetler ve tesisler, aşağıdaki hususlar gözetilerek düzenli ve bağımsız izlemeye tabi olmalıdır:

- a. gerek çocuklar gerekse personel için tam olarak uyulan standartlar getirilmesi;
- b. kamu harcamalarının uygunluğunun ve doğruluğunun teyidi;
- c. çocuk refahı yasa ve yönetmeliklerinin uygulanmasına yönelik kılavuzlar sağlanması.

2. İzleme, yasalarla belirlenen ve özel eğitilmiş personelin görevlendirildiği bağımsız bir organ tarafından yapılmalıdır.

6.4. Şiddetin bildirilmesi

1. Çocuk hakları konusunda eğitim ve şiddetin kendilerine bildirileceği yetkililerin bilgi ve anlayışı, gerek çocukların gerekse yetişkinlerin şiddet olaylarını daha kapsamlı biçimde bildirebilmelerini sağlayacak iki temel koşuldur. Gerçekten etkili olabilmesi için rapor mekanizmasının çocuk dostu olması; raporlama, yönlendirme ve destek hizmetlerini kapsayan daha geniş bir sistemin bir parçasını oluşturması gerekir. Böyle bir sistem çocuğun haklarına saygılı olmalı ve çocuklara (gerektiğinde ailelerine de) özel yaşam mahremiyetini koruyarak ve gecikmeden gerekli korumayı sağlamalıdır.
2. Şiddetin bildirilmesi, devlet adına çeşitli görevleri yerine getiren kuruluşlarda ve özel birimlerde görev yapanlar dahil olmak üzere çocuklar için ve onlarla birlikte çalışan bütün görevliler için zorunlu tutulmalıdır. Raporlamanın zorunlu tutulduğu durumlarda ise, çeşitli kuruluşların rapor verme yükümlülüklerini ne ölçüde yerine getirdikleri incelenmeli ve sürekli değerlendirmeye tabi tutulmalıdır.
3. Profesyonellerin daha fazla rapor hazırlamalarını özendirmek üzere ve aşağıdakilere yönelik yasal değişiklikler gerçekleştirilebilir:
 - a. şiddet riskinin değerlendirilmesinde anlaşılabilir birtakım yanlışlıklar yapılması durumunda bildirimde veya şikâyette bulunanların sorumlu tutulmasının önlenmesi;
 - b. şikâyette bulunmak için ana babanın veya bakımdan sorumlu kişinin izninin alınması koşulunun kaldırılması;

⁴⁸ Ayrıca bakınız, Bakanlar Komitesi'nin çocuk suçluluğunu ele almada yeni yollar ve çocuk adaletinin rolü ile ilgili Tavsiyeleri Rec (2003) 20 ve yukarıda verilen Rec (2005) 5.

- c. rapor vermenin veya yönlendirmenin profesyonellerce çocuğun yararına görüldüğü durumlarda, gizlilikle ilgili normların, çocuğun buna onay vermesi veya durumu kavrayamadığı yargısına varılması durumlarında rapor verilmesini engelleyici bir etkide bulunmamasının sağlanması.
4. Çocuklar ve aileleri, örneğin okullarda zorbalık ve taciz gibi, hangi fiil ve uygulamaların şiddet demek olduğu konusunda, çocuk dostu formatta olanlar dahil bilgiye erişebilmeli, bu tür olayların nereye bildirileceğini öğrenmelidir. Çocuk, böyle konularda ana babasının veya kendisine bakan kişinin onayı olmadan da bildirimde bulunabilmelidir.
5. Çocukların bakımından, eğitiminden ve korunmasından sorumlu her hizmet, kurum veya tesis çocuğun özel yaşamına saygılı ve kolay ulaşılabilir hizmetlere sahip olmalı, bunlar şiddetle ilgili iddiaları gecikmeden ve eksiksiz biçimde araştırabilmelidir. Bir ceza kurumunda kalanlar ve engelliler⁴⁹ dahil tüm çocuklar, ana babaları ve bakımlarından sorumlu olan kişiler bu tür şikâyet mekanizmaları konusunda bilgilendirilmelidir. Benimsenen usulde mağdur çocuğun damgalanmasına yol açabilecek işlemlerden kaçınılırken destek hizmetlerine etkili erişim sağlanmalıdır.
6. Çocukların şiddet olaylarını bildirebilecekleri, bu konuda gizli tutulmak üzere profesyonellerden danışmanlık hizmeti alabilecekleri bağımsız, sır tutan, iyi tanıtılmış, akılda kolay kalan ve ücretsiz bir telefon yardım hattı oluşturulması.
7. Cinsel sömürü, suiistimal, zararlı geleneksel uygulamalar, evde olsun ailede olsun her tür şiddet fiilinin mağduru olanlar dahil şiddet mağduru çocuklar için her yerellikte acil durum hizmetleri örgütlenmelidir. Bu hizmetlerle nasıl temas geçilebileceği ile ilgili ayrıntılar çocuklara, ailelere ve çocuklarla temas halindeki diğer kişilere verilmelidir.

6.5. Sevk mekanizmaları

1. Şiddet mağduru çocukların yönlendirilmesine ilişkin usuller ve kurumlar arası işbirliği biçimleri net olarak tanımlanmalıdır (kastedilen sosyal hizmetler, eğitim, sağlık, güvenlik, savcılık, gönüllü ve özel kurumlar arasındaki ilişkiler ve işbirliğidir). Sözü edilen usuller, her mağdurun kendi özel durumu değerlendirildikten sonra, o kişinin görüşleri, kendi yararı ve ayrıca ana babasının veya vasisinin düşünceleri dikkate alınarak belirlenmelidir.
2. Çocuklar, kendi şiddet deneyimlerini, bağımsız savunmanlık ve destek hizmetleri yoluyla ilgili mercilere anlatmaları için teşvik edilmelidir.
3. Çocukların mağduriyet durumu hemen değerlendirilmeli; ev ve aile içi şiddetin mağduru çocuklar söz konusu olduğunda şiddete başvurmamış bakıcının koruyuculuk kapasitesi ile evde bulunan diğer çocukların durumu belirlenmelidir.

⁴⁹Görme engelliler dahil olmak üzere yalnızca fiziksel engelli çocuklar değil zihinsel engelli çocuklar da buna dahildir. Zihinsel engelli kişiler için uygun “okuması kolay” format hakkında bilgi için bakınız: <http://www.osmhi.org/?page=139>

6.6. Onarma, rehabilitasyon ve toplumla yeniden bütünleşme

1. Devlet, şiddetin çocuk mağdurlarının ve tanıklarının fiziksel ve psikolojik bakımdan iyileşmesi ve rehabilitasyonu için gerekli bütün önlemleri almalı⁵⁰, gerekiyorsa bu önlemler ailelerini de kapsamalıdır. Bu tür hizmetler gecikmeksizin, çocuğun sağlığını, öz saygısını ve onurunu gözetilen bir ortamda verilmelidir.
2. Şiddetin çocuk faileri ile ilgili iyileştirici ve toplumla yeniden bütünleştirici önlemlerin uygulanmasında çocuğun yüksek yararı gözetilmeli, bunun sınırları işlenen suçun ağırlığı ile belirlenmeli (orantısallık ilkesi), ayrıca gerektiğinde psikolojik, psikiyatrik veya sosyal araştırma raporlarıyla belirlenmek üzere çocuğun yaşı, fiziksel ve zihinsel iyiliği, gelişimi, kapasitesi ve özel koşulları (kişileştirme ilkesi) dikkate alınmalıdır.⁵¹
3. Şiddet söz konusu olduğunda çocuk mağdurların, tanıkların veya failerin iyileşmesi, rehabilitasyonu ve toplumla yeniden bütünleşmesini çok disiplinli ve çok kuruluşlu bir yaklaşım izlemeli, çocuğu ailesi, topluluğu ve kültürel geri planı ile birlikte geniş bir çerçevede görmelidir. Genel ve özel hizmetler, kişisel ve ilişkisel etmenleri ele alan, bu arada konunun topluluk ve toplumla ilgili yanlarını gözetilen programlar arasında bir denge tutturulmalıdır.

6.7. Adalet sistemi⁵²

1. Her tür şiddetten korunma hakkı dahil olmak üzere, çocuğun yararı gözetilerek ve haklarına tam saygı gösterilerek yargısal ve yargı dışı süreç ve işlemlere başvurulmalıdır.
2. Çocukların haklarının ve meşru çıkarlarının süreç boyunca korunması için çocuklara arabuluculuk, ücretsiz ve bağımsız hukuk hizmetleriyle savunu ve destek hizmetleri sağlanmalıdır. Telif edici önlemlerin etkili olması, yargı karar ve hükümlerinin etkili biçimde yaşama geçirilmesi için çaba harcanmalıdır.
3. Çocuklarla ilgili yargısal veya yargısal olmayan süreç ve işlemler çabuklaştırılmalı, bu süreç ve işlemlere öncelik tanınmalı ve gecikme olmaksızın tamamlanmalıdır. Bu amaca yönelik olarak süreç ve işlemlerde yer alan tüm taraflar arasındaki işbirliği ve eşgüdüm güçlendirilmelidir.
4. Yargısal ve yargısal olmayan süreç ve işlemlerde çocuğun dinlenilme ve görüşlerine gerekli ağırlığın tanınması haklarına saygı gösterilmelidir. Anlamlı bir katılım sağlanması için usulsel hakları çocuklara yaşları ve olgunluk düzeyleri dikkate alınarak anlatılmalı ve çocuklar bağımsız bir temsilci tarafından desteklenmelidir.

⁵⁰ Bakımız, Madde 39, BMÇHS ve Bakanlar Komitesi'nin yukarıda verilen Tavsiyesi Rec (2003) 20.

⁵¹ Bakımız, yukarıda verilen Tavsiye CM/Rec (2008)11.

⁵² 2009 yılında Çocuk Dostu Adalet Uzmanlar Grubu (CJ-S-CH) çocuk dostu adalet Avrupa Konseyi Kılavuzlarını hazırlamıştır.

5. Şiddet mağduru ve tanığı çocuklara tam destek sağlanması için özel koruma, usul ve imkânlarla başvurulmalıdır. Bu bağlamda özellikle şunlara dikkat edilmelidir:
 - a. yargı işlem ve süreçleri çocuğun yaşadığı travmayı ağırlaştırmamalıdır. Gerekli olduğunda, yargı kararının hemen ardından yeterli destek hizmetleri sağlanmalıdır;
 - b. çocukların ve ailelerin mahremiyeti tüm süreç boyunca korunmalıdır.⁵³ Gerekliğinde, mağdur çocukların, şiddete tanık olanların ve ailelerinin sindirilmelerine, misillemeye maruz kalmalarına ve yeniden mağdur duruma düşmelerine izin vermeyecek uygun önlemler alınmalıdır.
6. Çocuğun gelişimiyle ilgili etmenler dikkate alınarak cezai ehliyet yaşı yasayla belirlenmeli ve yeterince yüksek tutulmalıdır. Şiddetin faili çocuklarsa, karşılık verme ve bastırma gibi konseptlerin yerini rehabilitasyon ve onarıcı adalet hedefleri almalı, ancak bu arada kamu güvenliği, insan hakları ve mağdur durumdaki çocuklara hukuksal güvence sağlanması gibi hususlar da göz önünde bulundurulmalıdır.⁵⁴
7. Şiddet içeren fiillerin faili durumundaki çocuklar için kurumlara yerleştirme dışında başka alternatifler düşünülmelidir; örneğin, yardım, rehberlik ve denetim emirleri; danışmanlık, deneme, bakıcı aile, normal ve mesleki eğitim programları gibi. Bu tür önlemlerin genel amacı, çocukların başarılı biçimde sosyalleşmelerini; aileleri, toplulukları ve toplumla yeniden bütünleşmelerini kolaylaştırmak olmalıdır.
8. Şiddet içeren fiillerin faili durumundaki çocuklar için özgürlüklerinden yoksun bırakma, ancak zorunlu olduğunda başvurulabilecek en son yol olmalı; bu yola başvurulduğunda ise ilgili çocuk uygun yerlerde ve en kısa süre için tutulmalıdır. Çocuğun tutulduğu koşullar BMÇHS ve ilgili diğer standartlara uygun olmalı, çocuğun özel ihtiyaçlarını gözetmelidir.⁵⁵ Kedi yararlarına aykırı görülmediği sürece herhangi bir biçimde gözaltında tutulan çocuklar yetişkinlerden ayrı yerlere konulmalıdır.⁵⁶

7. Araştırma ve veriler

1. Çocukların korunmasına yönelik etkili bir stratejinin belirlenmesi, ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde verilerin bulunmasına ve bu verilerin gerektiği gibi analiz edilmesine bağlıdır. Ulusal bir araştırma gündeminin benimsenmesi, veri toplama, veri analizi, veri yayma ve araştırmaya yönelik entegre ve sistematik bir yaklaşım için en iyi yoldur. Bu yaklaşım, diğer hususların yanı sıra aşağıdakileri de öngörür:

⁵³ Bakınız, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, V. v. Birleşik Krallık, 1999.

⁵⁴ Bakınız, Tavsiye CM/Rec (2008)11, yukarıda verilen.

⁵⁵ Bakınız, her ikisi de yukarıda verilen Bakanlar Komitesi Tavsiyeleri Rec (2006)2 ve CM/Rec (2008)11,.

⁵⁶ Op. cit., ayrıca bakınız, Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmalarıyla ilgili BM Kuralları (Havana Kuralları), Gözetim Gerektirmeyen önlemler için asgari BM Kuralları (Tokyo Kuralları) ve Çocuk Adaletinin İdaresinde BM Standart asgari Kuralları (Beijing Kuralları).

Araştırma

- a. herhangi bir stratejik planlama sürecinin ön gerekliliği olarak çocuklara yönelik şiddetle ilgili temel durum araştırması;
- b. çocukların gerçekte şiddete ne ölçüde maruz kaldıklarına ilişkin mümkün olduğunca sağlıklı bir tespit yapılabilmesi için, çocuklarla ve ayrı olarak ana babaları veya onlara bakan kişilerle gizlilik ve güven ortamlarında yürütülecek görüşmeler dahil düzenli araştırmalar;
- c. şiddetin temeldeki nedenleri ve şiddetin çeşitli biçimleri arasındaki karşılıklı bağımlılık konusunda boylamsal ve geniş ölçekli araştırma;
- d. şiddete açık çocuk gruplarının belirlenmesine imkân tanıyacak şekilde, ortak göstergeler kümesine sahip uyumlu bir metodolojinin geliştirilmesi;
- e. çocukların İnternet aracılığıyla maruz kaldıkları risklerin tam niteliğine, bu risklerin zamanla nasıl kayma gösterdiğine ve müdahalelerle nasıl hafifletilebileceğine ilişkin sürekli araştırma;
- f. özellikle çocukların dayanıklılık mekanizmaları başta olmak üzere koruyucu etmenlerin araştırılması;
- g. değerlendirilmesine ve ele alınmasına yönelik ölçütlerin ve parametrelerin geliştirilmesi amacıyla şiddetin yetişkin ve çocuk faillerine ilişkin araştırma;
- h. çocukların şiddetten korunmasında neyin etkili olup işe yaradığına ilişkin araştırma ve mevcut karşı girişimlerin değerlendirilmesi; şiddet önleme hizmet ve programlarının değerlendirilmesine ve kalite ölçütleri geliştirilmesine yönelik çalışmalar da bu kapsamdadır;
- i. çocuklara yönelik şiddetin toplumsal maliyetine ilişkin araştırmalar.

İstatistik izleme

- a. çocuklara yönelik şiddetin, her ortamı kapsamak üzere ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde belirli bir metodoloji doğrultusunda düzenli istatistik izlenmesi. Elde edilen veriler cinsiyet, yaş, şiddetin biçimi, kent/kır, aile özellikleri, eğitim düzeyi ve ulusal, sosyal ve etnik kökene göre ayrıştırılması;
- b. Şiddet mağduru çocuklara sağlanan koruyucu önlemler dahil olmak üzere, çocuklarla ilgili yargı süreç ve işlemlerinin süresi ve sonuçları konusunda nicel ve nitel verilerin toplanması.

Ulusal veritabanları oluşturulması⁵⁷

- a. çocuk ölüm (ve ciddi yaralanma) olayları dahil olmak üzere çocuk doğum ve ölümleri;
- b. kurumlara giren, çıkan veya kurum değiştiren çocuklar; her tür alternatif bakım ve tutuk evi kurumları; bu tür kurumlarda çocuklara yönelik her tür şiddet olayının kaldı;
- c. genetik profilleri (DNA) dahil olmak üzere çocuklara yönelik şiddet fiillerinden mahkûm olmuş kişiler.⁵⁸

⁵⁷ Veri koruma kullarına uygun olarak.

Eşgüdüm

- a. tek bir yetkili merciin (ülke koşulları açısından mümkün ve uygun olduğunda), tercihen bir çocuk hakları gözlem merkezinin, ulusal bir istatistik ofisinin veya araştırma kurumunun, ülke ölçeğinde çocuklarla ilgili verilerin eşgüdümü ve dağıtımını, uluslararası bilgi paylaşımını ile görevlendirilmesi;
 - b. çocuk koruma alanında rolü olan her kesimin veri toplanmasına aktif katkısı.
2. Çocuklarla birlikte ve çocuklar için çalışmak üzere personel alımı yapan tüm kurumlar, hizmetler ve tesislere, çocuklara yönelik şiddet fiillerinden hüküm giymiş kişilerle ilgili bilgilere rahat ancak kontrollü erişim sağlanması.
 3. Ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerdeki kişisel veri işlemleri uluslararası Kabul görmüş standartlara ve etik güvencelere uygun olmalıdır⁵⁹.
 4. Verilerin uluslararası ölçekte karşılaştırılabilirliğini sağlamak üzere uluslararası ölçekte kabul görecektir standartlar oluşturulmalıdır.

8. Uluslararası işbirliği

1. Avrupa Konseyi üyesi devletler, bu kılavuzlar doğrultusunda ve tek tip veya ikili yasal düzenlemeler ve iç hukuk temelinde üzerinde anlaşmaya varılmış uluslararası ve bölgesel belgeler ve düzenlemeler aracılığıyla aşağıdaki amaçları yönelik olarak mümkün olan en geniş ölçülerde işbirliğine gitmelidirler:
 - a. çocuklara yönelik her tür şiddetin önlenmesi ve bu tür olaylara karşı mücadele;
 - b. mağdur ve tanık çocukların korunması ve onlara yardım edilmesi;
 - c. çocuklara yönelik şiddet mahiyetindeki suçların araştırılması veya kovuşturulması.
2. Üye devletler, çocuk satışı ve kaçakçılığı, cinsel sömürü ve çocukların cinse suiistimali gibi çocuklara yönelik şiddetle ilgili suçlarla ilgili işlemlerde birbirlerine mümkün olan en kapsamlı biçimde yardımcı olmalıdırlar.
3. Kılavuzların uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla üye devletler ilgili hükümetler arası organlarda, ulus ötesi ağlarda ve diğer uluslararası kuruluşlarda işbirliğini mümkün olduğunca güçlendirmelidir.

⁵⁸ Bakınız, Madde 37, Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Sözleşmesi

⁵⁹ Bakınız, Kişilerin Kişisel Verilerin Otomatik İşlenmesinden Korunması Sözleşmesi (ETS No. 108) ve Kişilerin Kişisel Verilerin Otomatik İşlenmesinden Korunması Sözleşmesi Denetleyici Merciler ve Sınır Ötesi Veri Akışları ile ilgili Ek Protokolü (ETS No. 181).

4. Üye devletlerden her biri, bunun için uygun zemin olduğunda, çocuklara yönelik her tür şiddetin önlenmesi ve ortadan kaldırılmasını, üçüncü ülkelere yönelik kalkınma yardımı programlarına içselleştirmeye çalışmalıdır.

Tavsiye CM/Rec (2009)10

Ek 2

Terimler sözlüğü

Çocuğun yüksek yararı: Çocuklarla ilgili tüm girişimlerde çocuğun yüksek yararının en başta dikkate alınması kavramı BMÇHS'nin 3. Maddesinde yer almaktadır. Bu kavram 2, 6 ve 12. Maddelerle birlikte BMÇHS'nin genel ilkelerinden biridir ve sözleşmenin daha somut ve özel diğer hükümlerinin uygulanamadığı yerlerde özel anlam kazanır. Madde 3(1), hükümetlerle kamusal ve özel organların, kendi etkinliklerinin çocuklar üzerindeki etkilerini hesaba katmaları gerektiğini vurgular. Böylece çocuğun yüksek yararının ilk planda gözetilmesi, çocuklara gerekli önceliğin tanınması ve çocuk dostu toplumsal yaratılması sağlanacaktır. Madde 3(2), bir yandan ana babanın haklarına ve görevlerine gereken yeri verirken, diğer yandan devletin çocuğun refahı için her durumda gerekli koruma ve kollama açısından genel ve aktif yükümlülüğünü özetler. Madde 3(3), çocuklarla ilgili her tür kurum, hizmet ve tesis için ehil merciler tarafından standartlar oluşturulmasını ve devletin bu standartlara uyulmasını sağlayacak şekilde görev yapmasını öngörür ("Çocuk Haklarına dair Sözleşme Uygulama Elkitabı" UNICEF, 2002).

Zorbalık, bir başka kişiyi fiziksel veya manevi olarak incitmek üzere sürekli tekrarlanan kasıtlı saldırgan davranıştır. Zorbalıkta, bir başka kişi üzerinde güç elde etmek için belirli bir davranış izlenir (Besag V., Bullies and Victims in Schools, 1989). Bu tür davranışlar arasında olumsuz ad takma, sözel veya yazılı suiistimal, etkinliklerden dışlama, toplumsal ortamlardan dışlama, fiziksel suiistimal veya zorlama yer alabilir (Whitted K.S. ve Dupper D.R., Best Practices for Preventing or Reducing Bullying in Schools. Children and Schools, Cilt27, No.3, Temmuz 2005). Zorbalar, başkaları gözünde popüler olmak, "sıkı" sayılmak veya dikkat çekmek için bu tür davranışlarda bulunabilirler. Ayrıca, kıskançlık nedeniyle böyle yapabildikleri gibi zamanında kendileri de zorlalığa maruz kaldıkları için bu tür davranışlar içine girebilirler (Crothers L.M.ve Levinson E.M., Assessment of Bullying: A review of methods and instruments, Journal of Counselling and Development, 84(4), 2004).

Çocuk sömürüsü: Sömürü terimi, en azından, başkalarını fuhşundan sömürü olarak yararlanılmasını, cinsel sömürünün diğer biçimlerini, zorla çalıştırmayı ve hizmet sunumunu, köleliği veya köleliğe benzer uygulamaları ve kişinin organlarının başkaları için alınmasını içerir (Birleşmiş Milletler Sınırötesi Organize Suça Karşı Mücadele Sözleşmesi'ne ek Başta Kadınlar ve Çocuklar Olmak üzere İnsan Kaçakçılığının Önlenmesi, Bastırılması ve Cezalandırılması Protokolünün 3. Maddesi).

Çocuk pornografisi, bir çocuğu gerçek fiille veya benzeştirme yoluyla cinsel etkinlik içinde göstermek veya çocuğun cinsel organlarını cinsel amaçla teşhir etmek anlamına gelir. Çocuk pornografisi ile ilgili suçlar, herhangi bir hak sahibi olmaksızın kasıtlı olarak gerçekleştirilen şu davranışları içerir: a) çocuk pornografisi materyalleri üretilmesi; b) çocuk pornografisi teklif edilmesi veya bulundurulması; c) çocuk pornografisinin dağıtılması veya iletilmesi; d) kendisi veya bir başkası için çocuk pornografisi temin edilmesi; e) çocuk pornografisi

bulundurulması; ve f) enformasyon ve iletişim teknolojileri aracılığıyla çocuk pornografisine bilerek erişim sağlanması (Madde 20, Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Avrupa Konseyi Sözleşmesi, CETS No. 201; ayrıca bakınız, Çocuk Haklarına dair Sözleşme, çocuk satışı, çocuk fuhuşu ve pornografisi ile ilgili İsteğe Bağlı Protokol).

Çocuk fuhuşu, karşılığında para veya başka bir şey teklif ederek bir çocuğun cinsel etkinliklerde kullanılması anlamına gelir; burada paranın, vadin veya başka bir karşılığın söz konusu çocuğa mı yoksa üçüncü bir kişiye mi yönelik olduğu önem taşımaz. Çocuk fuhuşu ile ilgili suçlar, kasıtlı olarak gerçekleştirilen şu davranışları içerir: a) bir çocuğun fuhuşa sürüklenmesi veya fuhuşa katılmasına neden olunması; b) bir çocuğun fuhuş için zorlanması, bundan kar sağlanması veya çocuğun bu tür amaçlar için sömürülmesi; c) çocuk fuhuşundan yararlanma (Madde 19, Madde 20, Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Avrupa Konseyi Sözleşmesi, CETS No. 201; CETS No. 201; ayrıca bakınız, Çocuk Haklarına dair Sözleşme, çocuk satışı, çocuk fuhuşu ve pornografisi ile ilgili İsteğe Bağlı Protokol).

Çocuk kaçakçılığı, sömürü amacıyla bir çocuğun bulunduğu yerden alınması, başka yere aktarılması, verilmesi, barındırılması veya başka birinden alınması anlamına gelir; bu maddenin (a) alt paragrafında belirtilen araçlara başvurulup vurulmadığı bu bakımdan önem taşımaz (söz konusu araçlar: tehdit, güç kullanımı, başka yollardan zor kullanımı, aldatma veya kandırma, diğer tarafın güç durumundan yararlanma, eldeki yetkinin kötüye kullanılması, bir başkası üzerinde yetkisi olan bir kişinin onayı için ona para verilmesi veya yarar sağlanması veya bu amaçla para alınması veya yarar sağlanması). Birleşmiş Milletler Sınırötesi Organize Suça Karşı Mücadele Sözleşmesi'ne ek Başta Kadınlar ve Çocuklar Olmak üzere İnsan Kaçakçılığının Önlenmesi, Bastırılması ve Cezalandırılması Protokolünün 3. Maddesi (Ayrıca bakınız, kaçırma ve kaçakçılık için aşağıda verilen tanım)

Fiziksel ceza, ne kadar hafif olursa olsun, bir dereceye kadar acı veya rahatsızlık verme kastıyla çocuğa karşı başvuru fiziksel güç olarak bir tür şiddettir ayrıntılı bir tanım için bakınız, Çocuk Hakları Komitesi, Genel Görüş No. 8, paragraf 11).

Çocukların baştan çıkarılması, cinsel rıza için yasal olarak belirlenen yaşa henüz gelmemiş bir çocuğun, kendisi bilfiil içinde yer almasa bile cinsel amaçlı olarak ve kasıtlı bir cinsel suiistimale veya cinsel etkinliklere tanıklık ettirilmesidir. (Madde 22, Madde 20, Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Avrupa Konseyi Sözleşmesi, CETS No. 201).

Zararlı geleneksel uygulamalar: Dünyadaki her toplumsal grupta belirli geleneksel kültürel uygulamalar vardır. Bunlardan kimileri grubun tüm üyelerinin yararınayken, diğerleri belirli bir grubun, örneğin kadınların zararındadır. Bu tür zararlı uygulamalara örnek olarak kadınlarda genital mutilasyon, erken evlendirme, kız çocuk öldürme, namus cinayetleri ve erken gebelikler verilebilir. (Bakınız, bilgilendirme notu No. 23, Kadınların ve Çocukların Sağlığını etkileyen Zararlı Geleneksel Uygulamalar, www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet23en.pdf).

Grup tacizi: Grup tacizi (mobbing) grup zorbalığıdır. Burada söz konusu olan, dedikodu, kinaye, aşağılama, yalıtma, sindirme gibi taktiklerle, en önemlisi sanki hedef alınan kişi

sorumluymuş gibi bir görüntü yaratılarak bir insanın üzerine toplu halde gelinmesidir. Bu tür olaylarda en sık rastlanan durum, faillerin mağdurun “bunu hak ettiğini” ileri sürmeleridir (Elliot G.P. School Mobbing and Emotional Abuse, www.selfgrowth.com/articles/Elliott9.html).

İzleme, çocuk refahıyla ilgili yasal düzenlemelere uyulmasını sağlamak üzere yetkililerce yapılan çalışmalardır. İzlemede üç ayrı öge söz konusudur: a) merkezi yetkililerin yasa ve yönetmelikler çıkarması; b) yerel düzeyde ve çocuk bakım kurumlarının hizmet sunması; ve c) bağımsız bir organın yerel düzeydeki performansı izlemesi. İzleme, önceden haber verilmiş veya verilmemiş teftişler veya yönetim sistemi denetimleriyle gerçekleştirilebilir. Standart bir ulusal izleme sisteminin oluşturulması, bir ülkede çocuk refahıyla ilgili istatistiklerin toplanmasını kolaylaştırabilir ve hükümetin karar süreçlerine katkıda bulunabilir.

İhmal, ana babanın veya çocuğa bakan kişinin, ellerinde gerekli imkânlar, bilgi ve gerekli hizmetlere erişim olanağı varken çocuğun fiziksel veya duygusal ihtiyaçlarını karşılamamaları veya tehlikeli bir durumda çocuğu korumamaları anlamına gelir (Çocuklara Yönelik Şiddet Dünya Raporu, Dünya Sağlık Örgütü, Cenevre, 2002).

Bir çocuğun pornografik performansta yer alması: Çocuğun pornografik bir performansta yer alması ile ilgili suçlar, kasıtlı olarak gerçekleştirilen şu davranışları içerir: a) pornografik bir performansta yer alması için bir çocuğu temin etme veya çocuğun böyle bir performansta yer almasına neden olma; b) bir çocuğu pornografik bir performansta yer almaya zorlama veya bu tür amaçlarla çocuğun sömürülmesinden yarar sağlama; c) çocukların da yer aldıkları pornografik performanslara bilerek katılma (Madde 21, Madde 20, Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Avrupa Konseyi Sözleşmesi, CETS No. 201).

Psikolojik şiddetten kastedilen hakaret, ad takma, umursamama, yalıtma, reddetme, tehdit etme, kullanıp yönlendirme, duygusal kayıtsızlık ve küçümseme, aile içi şiddete tanık olmasına yol açma veya çocuğun psikolojik gelişmesine ve iyiliğine zarar verebilecek diğer davranışlardır (BM Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Dünya Raporu).

Seks turizmi, turizm sektörünün kendi içinden veya bu sektörün yapı ve ağlarını kullanarak onun dışından düzenlenen, başlıca amacı da turist ile gidilen yerdeki insanlar arasında ticari amaçlı cinsel ilişki gerçekleştirmek olan gezilerdir. (Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), Organize Seks Turizminin Önlenmesiyle ilgili Açıklama, 1995).

Cinsel suiistimal: Çocukların cinsel suiistimali ile ilgili suçlar aşağıdaki kasıtlı davranışları kapsar: a) ulusal yasaların ilgili hükümlerine göre cinsel etkinlik için yasal yaşa erişmemiş bir çocukla cinsel etkinlik içinde yer alınması (küçük yaştakilerin kendi aralarında karşılıklı rızaya dayalı cinsel etkinlikleri bu tanımın dışındadır), ve b) zor kullanarak, güç veya tehditle bir çocukla cinsel etkinlik içine girilmesi; veya aile içindeki de dahil olmak üzere aynı iş için kendisine yönelik güvenin, çocuk üzerindeki yetkinin, nüfuzun ve etkinin istismar edilmesi; veya suiistimalin çocuğun özellikle güç bir durumundan yararlanılarak, örneğin fiziksel veya zihinsel engelliliğin veya bağımlılık durumunun istismar edilerek gerçekleştirilmesi (Madde 18, Madde 20, Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Avrupa Konseyi Sözleşmesi, CETS No. 201).

Çocuk satışı, bir çocuğun herhangi bir kişi veya grup tarafından para veya başka bir çıkar karşılığında başka bir tarafa verilmesiyle ilgili herhangi bir fiil veya işlemdir (Çocuk Haklarına dair Sözleşme, çocuk satışı, çocuk fuhşu ve pornografisi ile ilgili İsteğe Bağlı Protokol, Madde 2).

Çocuğun cinsel amaçlarla tahrik ve yönlendirilmesi: Çocuğun cinsel amaçlarla tahrik ve yönlendirilmesi ile ilgili suçlar şu fiilleri kapsar: bir yetişkinin, enformasyon ve iletişim teknolojileri aracılığıyla, ulusal yasalara göre cinsel etkinlik açısından ehil yaşta olmayan bir çocukla cinsel etkinlikte bulunmak veya çocuk pornografisi üretmek üzere kendisine buluşma teklifinde bulunması ve bu teklifin daha sonraki adımlarla fiili bir buluşmaya yol açması (Madde 23, Madde 20, Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Avrupa Konseyi Sözleşmesi, CETS No. 201).

İnsan kaçakçılığı, sömürü amacına yönelik olmak üzere kişilerin buldukları yerlerden alınmaları, başka yerlere aktarılmaları, verilmeleri, barındırılmaları veya başka birilerinden alınmaları; bu amaçla tehdit, güç kullanımı, başka yollardan zor kullanımı, aldatma veya kandırma, diğer tarafın güç durumundan yararlanma, eldeki yetkinin kötüye kullanılması, bir başkası üzerinde yetkisi olan bir kişinin onayı için ona para verilmesi veya yarar sağlanması veya bu amaçla para alınması veya yarar sağlanmasıdır. Burada geçen “sömürü” kavramı en azından, başkalarını fuhşundan sömürü olarak yararlanılmasını, cinsel sömürünün diğer biçimlerini, zorla çalıştırmayı ve hizmet sunumunu, köleliği veya köleliğe benzer uygulamaları ve kişinin organlarının başkaları için alınmasını içerir. Az önce sıralanan yolların herhangi birine başvurulmuş olması halinde bir mağdurun “insan kaçakçılığına” rıza göstermiş olması durumu değiştirmez. Buna karşılık, sıralanan bu yolların hiçbirine başvurulmamış olsa bile bir çocuğun sömürü amacıyla bulunduğu yerden alınması, başka yere aktarılması, verilmesi, barındırılması veya başka birinden alınması “insan kaçakçılığı” sayılır (Madde 4, İnsan Kaçakçılığına karşı Avrupa Konseyi Sözleşmesi, CETS No. 197).

Ek 3

Tavsiye CM/Rec (2009)10

Çocuk haklarını güvence altına almaya ve çocukları şiddetten korumaya yönelik uluslararası metinler

Birleşmiş Milletler anlaşmaları

- Çocuk Haklarına dair Sözleşme, GK Kararı 44/25, ek, 44 UN GAOR Supp. (No. 49) 167, UN Doc. A/44/49 (1989), yürürlüğe giriş tarihi 2 Eylül 1990
- Çocuk Haklarına dair Sözleşme, çocukların silahlı çatışmalarda yer almalarına ilişkin İsteğe Bağlı Protokol, GK Kararı 54/263, Ek I, 54 UN GAOR Supp. (No. 49) 7, UN Doc. A/54/49, Cilt III (2000), yürürlüğe giriş tarihi 12 Şubat 2002
- Çocuk Haklarına dair Sözleşme, çocuk satışı, çocuk fuhuşu ve pornografisine ilişkin İsteğe Bağlı Protokol, GK Kararı 54/263, Ek II, 54 UN GAOR Supp. (No. 49) 6, UN Doc. A/54/49, Cilt III (2000), yürürlüğe giriş tarihi 18 Ocak 2002
- Uluslararası Sivil ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, Genel Kurulun 16 Aralık 1966 tarih ve 2200A (XXI) sayılı kararıyla benimsenmiş, imzaya, onaya ve katılıma açılmıştır, yürürlüğe giriş tarihi Madde 49 uyarınca 23 Mart 1976,
- Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Haklar Sözleşmesi, Genel Kurulun 16 Aralık 1966 tarih ve 2200A (XXI) sayılı kararıyla benimsenmiş, imzaya, onaya ve katılıma açılmıştır, yürürlüğe giriş tarihi Madde 27 uyarınca 3 Ocak 1976,
- İşkence ve Diğer Zalimce, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muameleye veya Cezalara Karşı Sözleşme, Genel Kurulun 10 Aralık 1984 tarih ve 39/46 sayılı kararıyla benimsenmiş, imzaya, onaya ve katılıma açılmıştır, yürürlüğe giriş tarihi Madde 27.1 uyarınca 26 Haziran 1987,
- Her Türk Irk Ayrımcılığının Sona Erdirilmesi Uluslararası Sözleşmesi, Genel Kurulun 21 Aralık 1965 tarih ve 2106 sayılı kararıyla kabul edilmiştir; yürürlüğe giriş tarihi Madde 19 uyarınca 4 Ocak 1969,
- Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Üyelerinin Haklarının Korunması Uluslararası Sözleşmesi, Genel Kurulun 18 Aralık 1990 tarih ve 45/158 sayılı kararıyla kabul edilmiştir
- Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığa Son Verilmesi Sözleşmesi, New York, 18 Aralık 1979. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca Kabul edilmiştir. Uluslararası anlaşma olarak 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

- Özürlü Kişilerin Hakları Sözleşmesi, Genel Kurulun 13 Aralık 2006 tarih ve 61/106 sayılı kararıyla kabul edilmiştir; yürürlüğe giriş tarihi Mayıs 2008
- En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılması ile ilgili Sözleşme (ILO No. 182), 38 ILM 1207 (1999), yürürlüğe giriş tarihi 19 Kasım 2000
- İstihdama ve Çalışmaya Kabulde asgari Yaş Sözleşmesi (ILO 138), 26 Haziran 1973 tarihinde benimsenmiştir; yürürlüğe giriş tarihi 19 Haziran 1976
- Birleşmiş Milletler Sınırötesi Organize Suça Karşı Mücadele Sözleşmesine ek, başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere İnsan Kaçakçılığını Önleme, Engelleme ve Cezalandırma Protokolü, Genel Kurulun 15 Kasım 2000 tarih ve 55/25 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Avrupa Konseyi anlaşmaları

- İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi (ETS No. 5, 1950/1953)
- Avrupa Sosyal Şartı (ETS No. 35, 1961/1965)
- Avrupa Sosyal Şartı (değiştirilmiş) (ETS No. 163, 1996/1999)
- İşkencenin, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezaların Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi (ETS No. 126, 1987/1989)
- Madde 20, Çocukların Cinsel Sömürü ve Suiistimalden Korunması Avrupa Konseyi Sözleşmesi (CETS No. 201: 2007/...)
- İnsan Kaçakçılığının Önlenmesine Karşı Girişim Avrupa Konseyi Sözleşmesi (CETS No. 197, 2005/2008)
- Çocuklarla Temasla ilgili Sözleşme (ETS No. 192, 2003/2005)
- Sibersuç Sözleşmesi (ETS No. 185, 2001/2004)
- Kişilerin Kişisel Verilerin Otomatik İşlenmesi bakımından Korunması Sözleşmesi, denetleyici merciler ve sınır ötesi veri akışları ile ilgili Ek Protokol (ETS No. 181, 2001/2004)
- Çocuk Haklarının Kullanılması Avrupa Sözleşmesi (ETS No. 160, 1996/2000)
- Kişilerin Kişisel Verilerin Otomatik İşlenmesi bakımından Korunması Sözleşmesi (ETS No. 108, 1981/1985)
- Çocukların Gözaltına Alınmalarına İlişkin Kararların Tanınması ve Uygulanması Avrupa Sözleşmesi (ETS No. 105, 1980/1983)
- Çocukların Evlat Edinilmeleriyle ilgili Avrupa Sözleşmesi (ETS No. 58, 1967/1968)
- Çocukların Evlat Edinilmeleriyle ilgili Avrupa Sözleşmesi (değişik) (CETS No. 202, 2008/...).

Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı

- Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yönlerine ilişkin Lahey Sözleşmesi (akit tarihi, 25 Ekim 1980, yürürlüğe giriş tarihi 1 Aralık 1983)
- Ebeveyn Sorumluluğu ve Çocukların Korunmasına Yönelik Önlemlerde Yargı Yetkisi, Geçerli Yasalar, Tanıma, Uygulama ve işbirliği ile ilgili Lahey Sözleşmesi (akit tarihi, 19 Ekim 1996, yürürlüğe giriş tarihi 1 Ocak 2002)
- Çocukların Korunması ve Ülkeler Arası Evlat Edinme İşlemlerinde İşbirliği Lahey Sözleşmesi (akit tarihi, 29 Mayıs 1993, yürürlüğe giriş tarihi 1 Mayıs 1995)
- Çocuklara karşı nafaka yükümlülüğünde uygulanacak yasalara ilişkin Lahey Sözleşmesi (akit tarihi, 24 Ekim 1956, yürürlüğe giriş tarihi 1 Ocak 1962)
- Çocuklara karşı nafaka yükümlülüğü ile ilgili kararların tanınmasına ve uygulanmasına ilişkin Lahey Sözleşmesi (akit tarihi, 15 Nisan 1958, yürürlüğe giriş tarihi 1 Ocak 1962).

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Tavsiyeleri

- Tavsiye CM/Rec (2009) 5, çocukları zararlı içeriğe ve davranışlara karşı korumaya ve yeni enformasyon ve iletişim ortamına aktif katılımlarını artırmaya yönelik önlemler
- Tavsiye CM/Rec (2008) 11, yaptırım veya önlem uygulanan çocuk suçlularla ilgili Avrupa Kuralları
- Tavsiye CM/Rec (2008) 6, İnternet filtrelerinde ifade ve bilgilendirme özgürlüğüne saygıyı sağlayacak önlemler
- Tavsiye CM/Rec (2008) 4, göçmen ve göçmen kökenli çocukların entegrasyonunu güçlendirme
- Tavsiye CM/Rec (2007) 13, toplumsal cinsiyetin eğitime içselleştirilmesi
- Tavsiye CM/Rec (2007) 9, yanlarında refakatçisi bulunmayan çocuk göçmenler için yaşam projeleri
- Tavsiye Rec (2006) 19, pozitif çocuk yetiştirme politikası
- Tavsiye Rec (2006) 12, yeni enformasyon ve iletişim ortamında çocukların güçlendirilmesi
- Tavsiye Rec (2006) 5, engellilerin haklarını ve topluma tam katılımlarını sağlamaya yönelik Avrupa Konseyi Eylem Planı: Avrupa'da engellilerin yaşam kalitesinin geliştirilmesi 2006-2015
- Tavsiye Rec (2006) 2, Avrupa Cezaevi Kuralları
- Tavsiye Rec (2006) 1, gençlik politikaları geliştirilmesinde ulusal gençlik konseylerinin rolü
- Tavsiye Rec (2005) 5, bakım kurumlarında kalan çocukların hakları

- Tavsiye Rec (2004) 13, gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılmaları
- Tavsiye Rec (2003) 20, çocuk suçluluğuyla ilgilenmede yeni yollar ve çocuk adaletinin rolü
- Tavsiye Rec (2002) 12, demokratik yurttaşlık için eğitim
- Tavsiye Rec (2002) 8, günlük çocuk bakımı
- Tavsiye Rec (2002) 5, kadınların şiddete karşı korunması
- Tavsiye Rec (2001) 16, çocukların cinsel sömürüye karşı korunması
- Tavsiye Rec (2001) 10, Avrupa Siyasal Etik Kodu
- Tavsiye Rec (2001) 8, siber içerikte kendi kendini yönetim
- Tavsiye Rec (2000) 11, insanların cinsel sömürü amacıyla kaçırılmalarına karşı girişim
- Tavsiye No. R (98) 8, çocuğun aile yaşamına ve sosyal yaşama katılımı
- Tavsiye No. R (97) 19, şiddetin elektronik medyada sergilenmesi
- Tavsiye No. R (97) 13, tanıkların sindirilmesi ve savunma hakkı
- Tavsiye No. R (94) 14, bütünlüklü ve entegre aile politikaları
- Tavsiye No. R (93) 2, çocuk istismarının tıbbi-sosyal yönleri
- Tavsiye No. R (91) 11, çocukların ve genç yetişkinlerin cinsel sömürüsü, pornografisi, fuhşu ve kaçırılması
- Tavsiye No. R (91) 9, aile meselelerinde acil önlemler
- Tavsiye No. R (90) 2, aile içi şiddetle ilgili sosyal önlemler
- Tavsiye No. R (87) 6, bakıcı aileler
- Tavsiye No. R (85) 4, aile içi şiddet
- Tavsiye No. R (79) 17, çocukların kötü muameleden korunmaları
- Karar Res AP(2005)1, engelli yetişkinlerin ve çocukların suiistimalden korunmaları

Avrupa Konseyi Parlamento Asamblesi tavsiyeleri (1987-2009)

- Tavsiye 1861 (2009); kız çocuk öldürme
- Tavsiye 1854 (2009); engelli kişilerin haklarına kavuşmaları ve topluma tam ve aktif biçimde katılmaları
- Tavsiye 1849 (2008); öğretmen eğitimi yoluyla demokrasi ve insan hakları kültürünün yaygınlaştırılması

- Tavsiye 1828 (2008); Avrupa'da yeni doğmuş bebeklerin yasa dışı evlatlık için kaçırılmaları
- Tavsiye 1815 (2007); fuhuş üzerine –nasıl bir konum almalı?
- Tavsiye 1778 (2007); çocuk mağdurlar üzerine: şiddet, sömürü ve suiistimalin her biçiminin ortadan kaldırılması
- Tavsiye 1703 (2005); iltica etmek isteyen ve yanlarında kimsesi bulunmayan çocukların korunması ve bu çocuklara yardım üzerine
- Tavsiye 1698 (2005); kurumlardaki çocukların hakları üzerine: Parlamento Asamblesi'nin 1601 sayılı (2003) Tavsiyesi'nin takibi
- Tavsiye 1666 (2004); çocuklara fiziksel ceza uygulanmasının Avrupa çapında yasaklanması üzerine
- Tavsiye 1596 (2003); Avrupa'daki genç göçmenler üzerine
- Tavsiye 1632 (2003); sıkıntılı durumdaki gençler üzerine: gençliğin sorunlarına toplumsal ve sağlık temelinde yaklaşım
- Tavsiye 1601 (2003); kurumlarda terk edilmiş çocukların durumunun iyileştirilmesi üzerine
- Tavsiye 1561 (2002); Güneydoğu Avrupa'daki savaş çocuklarına yönelik sosyal önlemler üzerine
- Tavsiye 1555 (2002); kadının medyadaki imajı üzerine
- Tavsiye 1551 (2002); çocuklarla birlikte ve çocuklar için bir 21. yüzyıl toplumu yaratılması üzerine: çocuklara yönelik Avrupa stratejisinin takibi (Tavsiye 1286 (1996))
- Tavsiye 1545 (2002); kadın kaçakçılığına karşı kampanya üzerine
- Tavsiye 1532 (2001); kasaba ve kentlerde çocuklara ve ergenlere yönelik dinamik sosyal politika üzerine
- Tavsiye 1526 (2001); Doğu Avrupa yolunu kapatmak üzere küçüklerin kaçırılmalarına karşı kampanya: Moldova örneği
- Tavsiye 1523 (2001); ev içi kölelik üzerine
- Tavsiye 1501 (2001); çocukların eğitiminde ana baba ve öğretmenlerin sorumlulukları üzerine
- Tavsiye 1466 (2000); medya eğitimi üzerine
- Tavsiye 1460 (2000); çocuklar için bir Avrupa ombudsmanlığı oluşturulması üzerine
- Tavsiye 1459 (2000); Kosovalı çocuklar için eylem planı
- Tavsiye 1449 (2000); Akdeniz'in güneyinden Avrupa'ya kaçak göç üzerine

- Tavsiye 1443 (2000); uluslararası evlat edinme işlemleri üzerine: çocukların haklarına saygı
- Tavsiye 1398 (1999); Arnavutluk'taki çocukların durumu üzerine
- Tavsiye 1371 (1998); çocukların suiistimal ve ihmali üzerine
- Tavsiye 1336 (1997); öncelikli bir konu olarak çocuk emeği sömürüsüne karşı mücadele üzerine
- Tavsiye 1286 (1996); çocuklar için bir Avrupa stratejisi üzerine
- Tavsiye 1121 (1990); çocuk hakları üzerine
- Tavsiye 1065 (1987); çocuk kaçakçılığı ve çocuk sömürüsünün diğer biçimleri

Avrupa Konseyi Parlamento Asamblesi' kararları (1996-2009);

- Karar 1654 (2009); kız çocuk öldürme üzerine
- Karar 1624 (2008); çocuklara karşı ilk şiddetin önlenmesi üzerine: çocuğun doğumla birlikte terk edilmesi
- Karar 1587 (2007); Balkanlarda çatışma sonrası bölgelerde yaşayan çocukların durumu üzerine
- Karar 1579 (2007); fuhuş üzerine – hangi konumu almalı?
- Karar 1530 (2007); çocuk mağdurlar üzerine: şiddet, sömürü ve suiistimalin her biçiminin ortadan kaldırılması
- Karar 1337 (2003); kadın kaçakçılığı ve fuhuşla ilgili göç üzerine
- Karar 1307 (2002); çocukların cinsel sömürüsü üzerine: sıfır tolerans
- Karar 1291 (2002); çocuğun ebeveynlerinden biri tarafından uluslar arası kaçırılması üzerine
- Karar 1247 (2001); kızlarda genital mutilasyon üzerine
- Karar 1215 (2000); çocukların silah altına alınmaları ve silahlı çatışmalara dahil edilmeleri üzerine
- Karar 1212 (2000); silahlı çatışmalarda ırza tecavüz üzerine
- Karar 1099 (1996); çocukların cinsel sömürüsü üzerine

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yetkili Mercilerinin Tavsiyeleri

- Tavsiye 253 (2008); sokaklarda yaşıyan ve/veya çalışın çocukların toplumla yeniden bütünleştirilmeleri üzerine
- Tavsiye 242 (2008); gençlerin yerel ve bölgesel düzeylerde entegrasyonu ve katılımı üzerine
- Tavsiye 241 (2008); “Kentte Çocuk”
- Tavsiye 135 (2003); okulda şiddetin nlenmesine ve şiddete karşı mücadeleye yönelik yerel ortaklık üzerine
- Tavsiye 53 (1999); yoksunluk içindeki çocuklar/ergenler ve aileler üzerine

Diğer Avrupa Konseyi belgeleri

- Enformasyon toplumunda İnternet hizmet sunucularının başlıca insan hakları ve temel özgürlükleri pratik olarak kavramalarına ve bunlara uygun davranmalarına yardım amaçlı Avrupa Konseyi Kılavuzları (2008)
- Enformasyon toplumunda online oyun oynatanların başlıca insan hakları ve temel özgürlükleri pratik olarak kavramalarına ve bunlara uygun davranmalarına yardım amaçlı Avrupa Konseyi Kılavuzları (2008)
- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin İnternette çocukların saygınlığının, güvenliğinin ve özel yaşamının korunmasına yönelik Bildirgesi (6 şubat 2008)
- Engelli çocukların topluluk yaşamını geliştirmeye, bu çocukları kurumlardan dışarıya almaya ve ailelerin engelli çocuklarına evde bakabilmelerini sağlamaya yönelik Avrupa Konseyi tavsiyeleri ve kılavuzları (2008)
- Brown H. Engelli yetişkinlerin ve çocukların suiistimale karşı korunmaları, Avrupa Konseyi Yayını, Strasbourg (2003), ISBN 92-871-4919-4.

Ek 4

Tavsiye CM/Rec (2009)10

Diğer girişimler ve yayınlar

Uluslararası Bildirgeler/Eylem Gündemleri/Kılavuzlar

- Çocukların ve Ergenlerin Cinsel Sömürüsünü Önlemeye ve Durdurmaya yönelik Rio de Janeiro Paketi, Çocukların ve Ergenlerin Cinsel Sömürüsüne Karşı 3. Dünya Kongresi, Rio de Janeiro, 25-28 Kasım 2008
- “Çocuklara Yönelik Şiddet”, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği araştırması, 29 Ağustos 2006
- “Çocuklara Karşı Şiddeti Durdurun. Hemen harekete geçin!”, BM Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması bölge istişare toplantısı raporu, 5-7 Temmuz 2005 Ljubljana, Slovenya
- Çocukların Ticari Amaçlı Cinsel Sömürüsüne Karşı 2. Dünya Kongresi’nde benimsenen Yokohama Küresel Taahhüdü, Yokohama, Japonya, 17-20 Aralık 2001
- Çocukların Ticari Amaçlı Cinsel Sömürüsüne Karşı 1. Dünya Kongresi’nde benimsenen Bildirge ve Eylem Gündemi, Stockholm, İsveç, 27-31 Ağustos 1996
- Avrupa Konseyi Devlet ve Hükümet Başkanları Üçüncü Zirvesinde benimsenen Varşova Bildirgesi ve Eylem Planı, Varşova, 16-17 Mayıs 2005
- Avrupa Konseyi Devlet ve Hükümet Başkanları İkinci Zirvesinde benimsenen Nihai Bildirge ve Eylem Planı, Strasbourg, 10-11 Ekim 1997
- “Çocukların cinsel sömürüye karşı korunmaları” Avrupa ve Orta Asya Konferansı’na katılan ülkeler tarafından benimsenen Taahhüt ve Eylem Planı, Budapeşte, 20-21 Kasım 2001
- Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmalarıyla ilgili Birleşmiş Milletler Kuralları, 1990
- Gözetim İçermeyen Önlemlerle Birleşmiş Milletler Standart Asgari Kuralları (Tokyo Kuralları, 1990)
- Çocuk Adaletinin İdaresi ile ilgili Birleşmiş Milletler Standart asgari Kuralları (Beijing Kuralları, 1985)
- “Çocuklar için Uygun bir Dünya”, 10 Mayıs 2002’de benimsenen BM Genel Kurul sonuç belgesi.

Diğer yayınlar

- Besag V., Bullies and Victims in Schools, 1989
- Crothers L.M. ve Levinson E.M., Assessment of Bullying: A review of methods and instruments, Journal of Counselling and Development, 84(4), 2004
- Whitted K.S. ve Dupper D.R., Best Practices for Preventing or Reducing Bullying in Schools. Children and Schools, Cilt 27, No. 3, Temmuz 2005.